

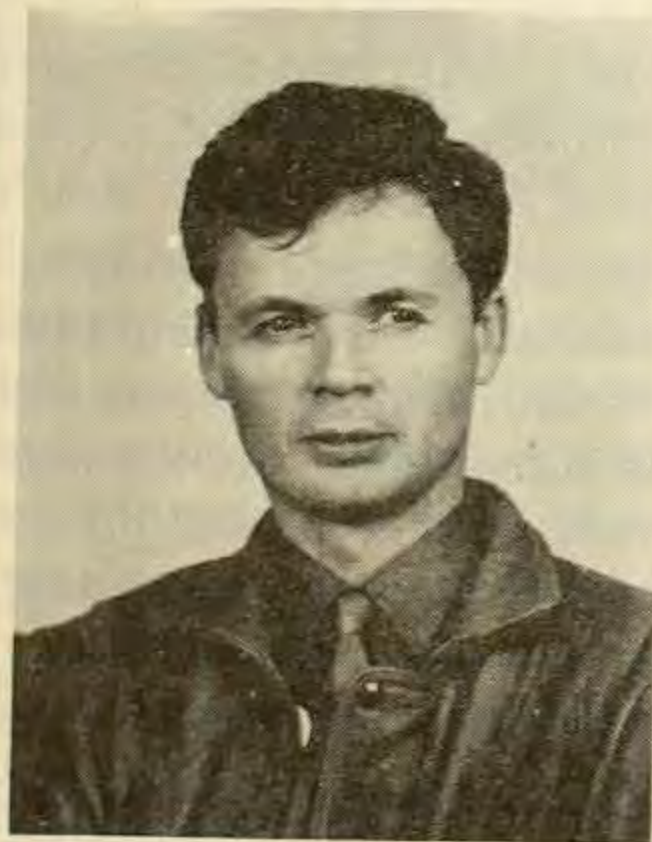
GLAS RAVNICE

Glasilo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini

Broj 19-20 Subotica, srpanj-kolovoz 1992. cijena 50 din. 150 HRD

**POLJAKOVIĆ NOVI
POSLANIK DSHV U
SKUPŠTINI VOJVODINE**

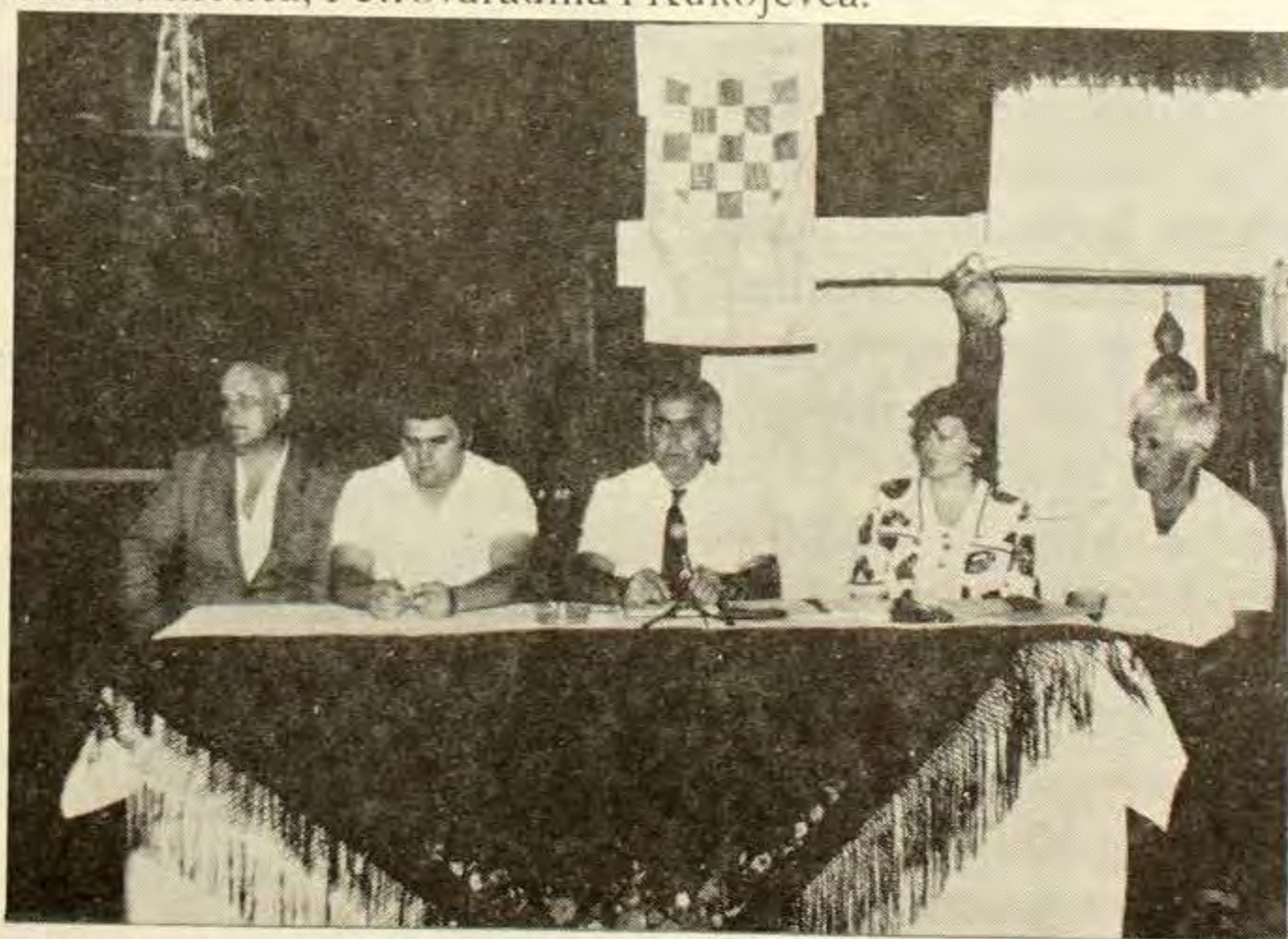
Magistar jezičnih znanosti Ivan Poljaković, profesor njemačkog jezika, izabran je 14.06.1992. za poslanika u Skupštinu Vojvodine većinom glasova u izbornoj jedinici 111 Subotica V.

Za predsjednika SO Subotica izabran gospodin József Kasza (kandidat DZVM) za podpredsjednika gospođa Stanka Kujundžić (kandidat DSHV) a za predsjednika izvršnog odbora Imre Kern (kandidat grupe građana).

GODIŠNJA SKUPŠTINA DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA VOJVODINE

**TRAČAK NADE ZA BOLJU BUDUĆNOST DAJE NAM
RASPAD "OCVALOG CARSTVA" BOLJŠEVIŠKOG SISTEMA**

U svečanoj sali KUD "Bunjevačkog kola" u Subotici 12.VII 1992 godine održana je druga godišnjica skupštine DSHV-a, pred 200 delegata i gostiju iz Subotice, Sremskih Karlovaca, Sremska Kamenica, Sombor, Bač, Plavne, Svetozara Miletića, Petrovaradina i Kukojevca.

Skupštinu je otvorio gospodin Josip Gabrić, svoje izlaganje je završio riječima; ono što za sebe tražimo priznajemo i za druge, jer je to u interesu svakog čovjeka, u interesu mirnog života i demokracije.

Rad skupa u ime SO Subotica pozdravio je predsjednik grada gospodin Jozsef Kasza, istakavši u pozdravnom govoru: u ostvarivanju vaših demokratskih ciljeva, vaš savez i savez DZVM, na tom putu nalaze na dosta smetnji i otpora, pokušali su nas zbrisati sa političke karte. U našim nastojanjima moramo biti složni, i sa dobrim ciljevima, i pravim demokratskim metodama, nećemo to dozvoliti, a znamo da nam neće biti lak.

Zahvaljujemo se biračima koji su glasali za nas za poverenje i obećavamo da ćemo se iskreno i ustrajno truditi oko dobrobiti građana.

Kandidati, odbornici i poslanik DSHV

Informiranje u Srbiji, jedna od glavnih poluga u sprovođenju nacional - socialističke politike

Ulica ga je donijela, oluja će ga odnijeti

Kad "kutija" ode do vruga, otići će i oni

Srbijanski mediji troše izrazito puno vremena na šminkeraj, pokušavajući sakriti istinu. Šminkeraj uspješno prikriva bolno, ispačeno naličje istine, vrlo nepovoljno po srpski režim, ali za razliku od ranije, samo na području Srbije. Kako kažu, izgubili su medijski rat ili kako bi drugi rekli, izbila je istina na vidjelo.

Odsutnost pravih informacija u Srbiji često dovodi do "spoznajnog šoka" u javnosti, a mnogi nakon takvih šokova doživljavaju otrežnjenja. Tako je za srpsku javnost bio pravi sok kad su dvanaestorica priznali Hrvatsku i Sloveniju. Naravno bilo je to iznenađenje, jer su živjeli u iluziji, koju je nametala "TV Bastilja", da će gotovo sigurno doći do podjele interesnih sfera dvanaestorice. Moglo bi se lako desiti da "Balkansku oluju" spoznamo na vlastitim kožama, prije nego li nam to u čudu sa ekrana priopće, kako je eto došlo do međunarodne vojne intervencije na nepravedno osudenu Srbiju, kako nitko u svijetu Srbiju ne razumije, kako je stara Dama podlegla staroj Frajli, kako Bus mora pokazati pesnicu zbog predstojećih izbora u Americi i sl.

I opet bi se ljudi čudili, kakav je to svijet koji bombardira Srbiju kad je Srbija, po Miloševiću, sve učinila kako bi se kriza riješila na miran način. Eto dovela je i Panića i čovjek je zatražio 100 dana kako bi sredio situaciju. JNA se povukla iz BiH, paravojnih formacija na srpskoj strani nema, Beograd nema uticaja niti je nadležan za srpsku vojsku u BiH,

BALKANSKA OLUJA

srpski narod tamo samo brani svoja ognjišta, Vukovar, Vinkovce, Mostar, Sarajevo razorili su i uništili ustaše i zelene beretke, Srbija nema veze s tim, Srbija nije u ratu, Srbija samo pomaže izbjeglicama i to svih nacionalnosti, ustaše i zelene beretke protjeruju Muslimane iz njihovih sela, razore im kuće, sve im unište, a Srbija ih dočeka, fino ih nahrani kruhom, napoji vodom, uslika ih, besplatno, da im nov pasoš i deportira ih, besplatno. U Srbiji svi uživaju prava čovjeka i kolektiviteta. Albanci imaju takva prava, kakva ne bi imali ni u Americi. Hrvati u Srbiji su ravnopravni građani. Uživaju sva prava. Imaju novine na latinici. Ne postoji ni jedna prijava SUP-u da je itko od Hrvata na bilo koji način bio zlostavljan. Srbija štiti sve svoje građane jednako, Milošević je na demokratski, legalan, legitiman, ustavni način došao na vlast, njega je izabrao narod, narod mu je poklonio povjerenje, i samo narod mu može i oduzeti to povjerenje, ali samo na legalan, legitiman, demokratski i ustavan način. A da narod ima puno povjerenja u Miloševića to pokazuju bezbrojni, bezrezervni telegrami podrške, koje stižu iz svih krajeva Srbije, Crne Gore, Krajine i drugih srpskih zemalja sa ovog i drugih kontinenata. Dakle, narod hoće baš ovako da živi. Da čeka pola dana na red za bonove, a drugo pola dana da čeka na red za benzin, da zaradi do 50 DM mjesečno, da se odriče mora, lijetova avionima, da se mora skrivati od mobilizacije, po cijenu gubitka posla, da tumara

po inozemstvu, da se preseljava na zapad (valjda zbog pretjeranog gledanja vestern filmova), da švercuju kako bi imali dosta novaca za kruh i mlijeko. Luksuzna roba narod u Srbiji i onako ne zanima, to je za snobove, profite-re i hohštaplere - narod hoće baš ovako živjeti i zato daje podršku Miloševiću, jer im je on osigurao ovakav život. Embargo nam ne može ništa, on je u stvari i pozitivan jer ćemo se tako trgnuti i okrenuti sebi, potaknut ćemo vlastiti potencijal i vlastitu kreativnost. Ljudi su sve sretniji - sretniji što žive. Eto prije se nismo ni životu znali radovati, od kako je Milošević i to smo naučili.

Mnogi u Srbiji ne misle svojom glavom, za njih misli "kutija" - magična, velika, istinita. "Kutija" je put, istina, i život. Neka je cio svijet protiv nas, "kutija" kaže da smo mi u pravu, a ako to kutija kaže onda je to tako. ko "kutija" kaže da su Hrvati ustaše, onda je to tako, ako "kutija" kaže da su civile u Sarajevu masakrirali Muslimani, onda je to tako, ako "kutija" kaže da su za ovaj rat krivi Tudman i Genscher, onda je to tako. Ako "kutija" kaže da Bunjevci nisu Hrvati, onda je to tako. Kad "kutija" promijeni stav i oni promijene stav, kad se "kutija" posvađa sa svima i oni se posvađaju sa svima. Kad "kutija" ode do vruga, otići će i oni - odnijet će ih Balkanska oluja za neke očekivana, a za "kutijaše" nesvatljiva, iznenadna.

PIŠE: Predsjednik Bela Tonković

RAZAPETI IZMEĐU VLASTI I PROGONA

I ovi izbori su prošli. Poznato je da se od 27 mjesnih organizacija i podružnica DSHV ljudi usudili kandidirati samo u 5. Prijetnje su jednostavno bile preopasne. To je slika "slobode" u kojoj živimo, to je plod medijskog i inog rata protiv nas.

Na ovim izborima izabrano je od naših kandidata sedam kandidata za općinske skupštine i jedan poslanik za pokrajinsku skupštinu. U skupštini općini Subotica Demokratska zajednica vojvodanskih Mađara i mi imamo većinu. Time je Subotica najdemokratskijim putem - izborima - postigla to što cijeli svijet želi postići embargom: nedemokratski režim zamijeniti demokratskim snagama koje će osigurati poštivanje ljudskih i građanskih prava i prava nacionalnih zajednica, snagama koje će ovaj zemljopisni prostor državnopravno urediti u skladu sa standardima moderne europske demokracije i novog europskog javnog poretka.

Na početku smo velikog i dugotrajnog posla, a sva efektivna vlast je koncentrirana na republičkoj razini. Mi smo u položaju prodavca u praznoj prodavnici prehranbenih proizvoda koji mora zadovoljiti kupce, jer će mu oni inače demolirati prodavnicu. Uz to je vjerojatnije da će nestati struje, nego da će se prodavnica ponovo obkribiti.

U Srijemu i južnoj Bačkoj se situacija sve više pogoršava. U mnogim mjestima je otvoreni

teror gotovo svakodnevna pojava. U Hrtkovcima, Kljajićevu i Sotu ima i ubijenih. Cilj terora je protjerivanje Hrvata sa svojih pradjedovskih ognjišta, tj. etničko čišćenje tih prostora. Teror je nešto slabiji u onim mjestima u kojima su teroristi zadovoljni s brzinom iseljavanja, tj. rezultatima progona. To je scenarij primijenjen u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Sve se to događa pred očima države, a ona ništa ne poduzima protiv toga ili reagira prekasno kada se val izгона više ne može zaustaviti /N. Slankamen, Hrtkovci.../.

U mnogim mjestima se stvorila takva protuhrvatska klima i mržnja da će trebati godine i godine da se ona smiri i stiša.

Stvorili su je oni, kojima su ruke okrvavljene do lakata, svorili su je s ciljem da skrenu pažnju sa svojih zločina i svale svoju krivicu na Hrvate.

Mi smo obavijestili o našoj teškoj situaciji Dobricu Čosića, Milana Panića, Slobodana Miloševića, Radomana Božovića, Franju Tuđmana, a od međunarodnih faktora UNO, EZ, Mirovnu konferenciju... Od g.-de Lalumiere, generalne tajnice Europskog vijeća dobili smo pismo kojim nas uvjerava da će stalno imati pred očima i našu problematiku. Hvala joj lijepa! Ali ovo što nam se nanosi mora se izdržati...

UZ OVAJ DVOBROJ

"Glas ravnice" ovim dvobrojem slavi mali jubilej. Dvadeset brojeva jednih stranačkih novina, nije ni mnogo ni malo, tim prije što su nastajale i izlaze u ova teška i složena vremena. U proteklom periodu glasilo je pokušalo pratiti, zabilježiti, komentirati, sva relevantna zbivanja stranačkog života, te stvari i pojava oko nas. Svjesni smo da u tome nismo u potpunosti uspjeli, da ima u listu propusta i nedostataka. Dio krivice je do nas, a dio je uvjetovan silama izvan nas. Jedan od osnovnih propusta jeste što "Glas ravnice" nije mogao u potpunosti "pokriti" sva ona mjesta gdje se nalaze podružnice Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Nije mogao, jer su u mnogim mjestima "demokratskim" pritiscima onemogućili u potpunosti rad stranke. A članovi stranke kao i hrvatski živalj

u tim mjestima iselio ili i dalje ostao, ali pod stalnom presijom, da živi.

No, bez obzira na sve te propuste i nedostatke ovog našeg glasila, skromno smatramo da će ono biti nezaobilazno u eventualnom pisanju političke povijesti Hrvata u Vojvodini i pouzdani svjedok vremena u kojim smo živeli i pod kojim uvjetima je počinjao i nastajao višestranački život kod nas.

Trudit ćemo se ubuduće, da nedostatke otklonimo, koncepciju i sadržaj lista poboljšamo a krug suradnika proširimo, te da vremenom budemo sve prisutniji u vašim domovima.

Ovom prilikom i ovim povodom zahvaljujemo se svim suradnicima, vjernim čitateljima, kao i svima onima koji su na bilo koji način pomogli da "Glas ravnice" izlazi.

Mr Ivan Poljaković, prvi poslanik DSHV u Skupštini Vojvodine

OKUPACIJA VOJVODINE

Promjene koje su se dešavale-u Vojvodini nisu odražavale volju građana Vojvodine, već volju okupacionih vlasti u Vojvodini

I pored dobre volje, nemogućnost potpunog učešća na izborima, čvrst je argument da ovi izbori nisu bili demokratski

Magistar jezičnih znanosti Ivan Poljaković, profesor njemačkog jezika, izabran je 14.06. 1992. za poslanika u Skupštinu Vojvodine većinom glasova u izbornoj jedinici 111 Subotica V. Za G.R. naš zastupnik između ostalog je rekao:

Mi smo izlaskom na izbore pokazali dobru volju pred svijetom i javnošću, međutim i pored toga mi smo bili u mogućnosti postaviti naše kandidate samo u Subotici i Svetozaru Miletiću, jer u ostalim mjestima Bačke i Srijema gdje imamo naše ogranke nije postojao minimalni uvjet za isticanje kandidata DSHV, a to je osobna sigurnost kandidata. Čak i u Subotici gdje smo procijenili da postoji relativ-

na sigurnost, bilo je konkretnih prijetnji smrću i likvidacijom naših kandidata. Upravo ova naša dobra volja, kao i nemogućnost potpunog sudjelovanja na izborima čvrst je argument da ovi izbori nisu bili demokratski. Stoga ću tražiti u Skupštini Vojvodine formiranje koncentracije vlade, u kojoj bi sudjelovali predstavnici svih relevantnih stranaka Vojvodine, te raspisivanje novih izbora po proporcionalnom sistemu sa predizbornim kampanjom od najmanje 60 dana.

Sve promjene koje su se dešavale u Vojvodini počevši od "Antibirokratske revolucije" bile su nelegitimne, jer nisu ni jednom momentu odražavale volju građana Vojvodine, već volju okupacionih vlasti u Vojvodini. Zato su Vojvodini potrebni demokratski izbori, koji će osigurati novu ustavotvornu skupštinu AP Vojvodine, čiji će prvenstveni

zadatak biti da donese novi ustav Vojvodine i da raspiše referendum o političkom i teritorijalnom subjektivitetu Vojvodine. Za demokratski i civiliziran svijet to će biti jedini prihvatljiv put rješavanja političkih pitanja. R.

OBAVIJEST

INSTITUT "IVAN ANTUNOVIĆ" iz Subotice obavještava sve mladiće, koji su završili osmogodišnje školovanje, o mogućnosti upisa u BISKUPIJSKU KLASIČNU GIMNAZIJU u Subotici.

MLADIĆI, ako želite nastaviti školovanje u katoličkom duhu i na hrvatskom nastavnom jeziku, javite se direktoru gimnazije ili tajniku biskupije na adresu:

**Trg žrtava fašizma 19
ili na telefon 024/21-769**

Klasična gimnazija je priprema za studij na svim fakultetima humanističkog usmjerenja.

IZ MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI DSHV

Petrovaradin, 29. lipnja 1992. U okviru radnog posjeta Vojvodini, Sandžaku i Kosovu delegacija haške Mirovne konferencije sastala se u Petrovaradinu s delegacijom DSHV u sastavu Bela Tonković, Antun Skenderović i Ivan Poljaković. Delegacija DSHV predočila je gosp. Debauc-u i njegovim suradnicima, među kojima je bio i svima nama poznat gosp. ambasador Henry Wijnands, dramatičnu situaciju u kojoj žive Hrvati u Vojvodini i o teroru Delegacija Mirovne konferencije posetila je Irig i Hrtkovce u nadi da će moći razgovarati s ljudima. Do razgovora, međutim nije došlo, jer se Hrvatima prijetilo represalijama.

ODRŽANI III BAJSKI RAZGOVORI "BUNJEVCI DANAS"

U organizaciji Bajsko bunjevačke katoličke čitaonice u Baji, a u sklopu Proštenja Sv. Antuna u Baji, dana, 14. lipnja/1992, godine održani su III, Bajski razgovori "Bunjevci danas" Bajskim razgovorima bili su nazočni:

- Dr. Aleksandar Šolc, ambasador /Poklisar Hrvatske u Budimpešti/
- Josip Šentija, delegat "Matice Hrvatske" iz Zagreba,
- pater Efrem Kujundžić, iz Beča,
- Mr. Bela Tonković, predsjednik DSHV
- Vinko Rukavina predsjednik društva Vojvodanskih i podunavskih Hrvata
- vlč. Lazar Ivan Krmpotić, upravitelj Instituta "Ivan Antunović"
- Janja Horvat, vladin savjetnik Mađarske za etničke i nacionalne manjine
- Bela Ivković, predsjednik KUD "Bunjevačkom kolo"
- Antun Skenderović narodni poslanik Skupštine Srbije,

Bajske razgovore otvorio je dr. Ivan Vacić, tajnik čitaonice. Završno predavanje održao je gospodin Antun Mujić, predsjednik Bajsko bunjevačke čitaonice. Centralna tema bajskih razgovora, bio je životopis o Ivanu Petrešu, župniku i književniku, o čijem je životu i radu govorio Dr. Marin Mandi, iz Budimpešte. u

SUBOTICA POSLIJE IZBORA

Prvi poslijeratni općinski višestranački izbori su završeni, i ako je poznato sve, ili skoro sve, vrijeme ozbiljniji analiza tek predstoji. Ono što se u prvom trenutku pouzdano "nudi" jesu brojevi. Ako iz toga kuta pristupimo sudjelovanju DSHV-a u izbornoj trci i konačnom učinku na općinskim izborima, krajnja ocjena može biti visoko zadovoljavajuća. Imajući pri tome na umu, informativnu blokadu, kratku predizbornu kampanju i jedno antihrvatsko raspoloženje prema ovoj stranci u mnogim medijima, dostupnim ovome življu na ovom prostorima.

Na općinske izbore DSHV izišao je sa 18 kandidata, izabrano je 6 odbornika ili 33%. A ako filozofiju brojeva protegnemo recimo na način kako to čine "Subotičke novine", (a čine to nekorektno, u odnosu na DSHV, a što i ne čudi) onda i po svjetskim izbornim pokazateljima možemo govoriti o punoj legitimnosti ove stranke među sugrađanima. S obzirom da jedan odbornik predstavlja 2713 građana, deklarirani nacionalno kao Hrvati, po popisu iz 1991 godine, i to u odnosu na cjelokupnu populaciju. Poređenja radi, svaki odbornik koji je nastupao ispred DZVM zastupa 2472 građanina mađarske nacionalnosti, a jedan kandidat izabran ispred Bunjevačko - Šokačke stranke zastupa interese 5840 Bubjevaca. Iznosimo ovo, da ukažemo da onaj famozi nacionalni ključ iz jednopartijskog sistema i lista, gdje je jednaki broj biranih i predloženih, po nečijoj recepturi, bio isti, uspješno može biti zamjenjen u višepartijskom sistemu, sa kvalitetnom razlikom, što građanin ovdje ipak bira, a ne samo glasa. No, to ne mora značiti da krajnji ishod mora biti istinski pomak ka boljem. A Subotica je po ovom pitanju posebno osjetljiva, kao višenacionalna sredina (U ranijim brojevima "Glas ravnice" je o ovome pisao i upozoravao, ali tada to iz vladajuće partije nikoga nije interesiralo). Naime, pri formiranju skupštinskih tijela, pobjednik na

izborima, nema samo formalno pravo predložiti svoje kandidate, nego on na to polaže istinsko pravo i ima obavezu i odgovornost koje mu daje izborno tijelo, jer u protivnom izbori nemaju smisla. Ali o formiranju i načinu formiranja skupštinskih tijela, treba se dogovoriti prije izbora, načiniti proceduralni pravilnik, dogovor, ili drugi izborni sistem. Sada, kada su izbori završeni i kada su rezultati poznati, i kada koalicione stranke u izbornoj trci DZVM i DSHV, prave vladu, dosadašnja stranka na vlasti i njeni

dva različita načina poimanja svijeta i shvatanje demokracije, sukob dvije ideologije. Mada ovoj koaliciji ne bi smetalo da ima više sluha za integralno nacionalno biće grada. Izabrani odbornici Skupštine opštine Subotica koji su nastupali kao kandidati DSHV su: Jelena Prčić, Pero Skenderović, dr. Stjepan Skenderović, Stanka Kuljundžić, Slavko Bačić i Bela Tonković.

Za predsjednika grada izabran je gospodin Kasza József, za potpredsjednika gospođa Stanka

U isčekivanju rezultata izbora

trabanti vrište i skaču poput nedorasle djece. I jedino što umiju jeste sve to skupa proglasiti nacionalizmom, ne uvidajući pri tom, da nastupaju takođe sa čisto nacionalističkih pozicija, o tome čisto govori da su "Golubovi" kao nadstranačka dobili 5 odbornika, a "Stranka Jugoslovena" ni jednog. Subotici u ovome trenutku istinski nedostaje treća komponenta, srpska, kako bi se uspostavila priridna ravnoteža grada. Ali to je i normalno, jer su stranke sa srpskim nacionalnim predznakom bojkotirale ove izbore. A ona ne može biti zastupljena iz SPS-a iz jednostavnog razloga što ovdje nije u pitanju sudar nacionalnih interesa kako to vladajuća partija želi svojim ponašanjem predstaviti, nego je tu u biti sukob

Kujundžić, a za predsjednika izvršnog odbora gospodin Kern Imre. B.R.

Nova podružnica DSHV-a

U Bikovu 4.VII 1992 godine osnovana je podružnica DSHV-a, za predsjednika podružnice izabrana je gospodin Lazo Vujković Lamić

O BROJEVIMA O DEMOKRACIJI

Nevolja sa demokracijom počinje, ne sa onim što ona otkriva, omogućuje nudi i za čega se izdaje, nego što prikriva. A bez obzira kako je odredila, definirali, njena suština je uvijek u prikrivanju moći! I to moći manjine da vlada većinom na legalan način. No, pravi problemi i nespozumi sa demokracijom, ne kriju se u samoj vladavini, već na principu iz kojeg vladavina manjine nad većinom crpi svoju moć.. A on može biti dvojak: kvantitativan i kvalitativan.

Prvi je pozivanje na narod i u ime naroda, a drugi na uzvišene i univerzalne principe važenja istine, poštivanja pravde, i duha!

Prvi princip (kvantiteta) je u biti igra brojeva, na osnovu kojih netko unaprijed zna, a samo zato što sam dao ili nisam dao svoj glas, kemijskom olovkom zaokružio neko ime ili progam, zna, moju volju, moje snove, moje potrebe. Ovakvo određenje i široko shvatanje demokracije nužno vodi osiromašenju duha i pad kvaliteta življenja. Naročito u društvima gdje institucija javnog mnjenja praktički ne postoji.

Drugi način, odnosno princip (kvaliteta) ne negira volju većine, ali sobzirom

da u sebi inkorporira jednu povijesnu - duhovnu dimenziju društva i da pretpostavlja čovjeka od krvi i mesa, a ne broj, svoju prikrivenu moć, ne vodi linijom vladanja nad većinom, nego upravljanja društvom. Ona za kompas ima razvoj, i duhovno zrenje naroda. Ovaj način demokratskog upravljanja društvom (ne narodom) počiva na ozbiljnosti, zrelosti i odgovornosti. I u prvi plan ističe demokraciju po sebi i za sebe (koja je suštini folklorna) nego djelo, rezultate, koji su stalno izloženi javnom mnjenju, njegovoj kontroli.

Povod za ove refleksije o demokraciji i brojevima, jeste Evropska konferencija o manjinama, održana u Subotici a pod nazivom "Manjine i demokratija". Zapravo povod je tabela B Kovačevića sa nadnaslovom "Subotica -njom samom" Već površan pregled ove tabele i brojeva i godina i nacionalne strukture, ovako prezentiran Europi, najblaže kazano je neozbiljan, i utemeljen je na čudnom određenju demokracije "Na logici brojeva počivaju institucije koje kreiraju demokratski tok". piše dr. B Kovačević.

U znanosti aritmetika se bavi zakonima brojeva (logika brojeva ne postoji)

a institucije počivaju ipak na nekim višim vrijednostima - jedino ako to nije u pitanju bivši "Radnički univerzitet" gdje su brojevi bili alfa i omega demokracije od 104%. A ovdje pitamo kako objasniti Europi, i to demokratski objasniti, da se Hrvati, prvi put kao samostalna nacionalna odrednica u tabeli pojavljuju na ovim prostorima tek 1991 godine. Zar su tek tada pali sa neba, ili su možda i oni izmišljotina SPS-a koji im je eto prvi put demokratski omogućio da se izjasne kao Hrvati. Da novoimenovani "Otvoreni univerzitet" nije operiran od starih boljki je očito, ma kako se on u to, pred svjetskom javnošću u prsa busao.

Istina u tekstu stoji, da ovdje žive; Mađari, Srbi, Hrvati (Bunjevci), Jevreji, Nemci. Ali po kojim onda kriterijumu Bunjevci u tabeli dobijaju punu nacionalnu težinu, a u tekstu ponovo ih nalazimo u zagradi uz Hrvate.

Sve je to igra vješto otrcanih brojeva a ne istinsko promišljanje i inače osjetljivog pitanja našeg bitisanja.

IN MEMORIAM

Matija Merković
1921 - 1992

Bać - Maća fala Vam na svemu. Dugo ćemo Vas se sjećati. Ciniti Vaše nesebično zalaganje u radu stranke.

IN MEMORIAM

MILAN ŠTEFANAC

Hrvat iz Hrtkovca, mučki ubijen jer nije htio napustiti pradjedovsko ognjište.

Godina	1790.	1890.	1926.	1981.	1991.
Ukupno	20147	82122	101.857	154.611	150.262
Srbi	85%	3%	73%	13%	14,9%
Bunjevci		cca 40%		27%	11,7 10,8%
Hrvati					
Mađari	15%	55%	21%	46%	42,8%
Jevreji			4%		
Nemci		2%	2%		
Jugosloveni				11%	15%
Ostali				3%	4,8%

Pregled nacionalne strukture Subotice u raznim godinama (procentualno)

Vojislav Sekelj

CINIZAM "SEKRETARA ZA INFORMISANJE"

Milan Lučić, pokrajinski sekretar za "/dez/informisanje" izjavio je šefu delegacije haške Mirovne konferencije - prema pisanju "Borbe" od 1.7.1992.- da su Hrvati iz Hrtkovca otišli apsolutno zadovoljni.

Cinizam Milana Lučića ravan je cinizmu nacista koji su delegaciji Međunarodnog crvenog križa pokazivali "zadovoljne Židove" u konclogoru Theresienstadt.

MEDIJSKO STVARANJE NACIONALNIH JUNAKA U SRBIJI

Srpski etnos bez etosa?

četničkom zapovedniku Šariću najveći užitak je...

Povijesna razdoblja dubokih društvenih promjena, političkih previranja, gospodarske krize, međuetničkih napetosti ili ratnih sukoba iznjedruju na površinu javnosti nacionalne junake. Oni se u nekim demokratskim društvima zbog svoga konstruktivnog djelovanja i učinkovitosti sami nameću javnosti, u totalitarnima oni su zbog političkog pragmatizma vladajućih moćnika nametnuti javnosti. Taj drugi model, u kojem je zapravo riječ o medijskom stvaranju nacionalnih junaka, čini se da je trenutno prisutan u Srbiji. Strogo kontrolisana sredstva javnog priopćavanja u potpunosti podređena promicanju vladajuće političke misli izbacuju nove srpske nacionalne junake bez etičkih mjerila. Ta crta civilizacijskog minimuma na sranicama novina, u radio i tv emisijama toliko je pređena da bi se netko s pravom mogao upitati - da li je srpski etnos ostao bez etosa kada slavi takve nacionalne junake, koji se zbog svojih "misaonih" bisera ili "pdviga" mogu nazvati siromasima suha, primitivcima ili čak barbarima? No, utješno je što novostvoreni junaci ne odražavaju kolektivni srpski sensus razlikovanja dobra od zla. U suprotnom bio bi to veliki moralni pad srpskog naroda.

Jedan od najeksponiranijih novostvorenih srpskih nacionalnih junaka kojega trenutno srpska propagandna mašinerija veliča punom parom je četnički vojvoda Vojislav Šešelj. Tako mu je "Osmica" u broju od 22. travnja posvetila čak šest stranica! U intervjuu naslovljenom "Zašto bih proterao Hrvate" taj doktor i profesor na prištinskom Pravnom fakultetu bez ikakvih poteškoća ponavlja svoju krajnje rasističko - netolerantnu izjavu: "Hrvatima ovde nema mesta". Onim Srbima koji se ne slažu s

takvim njegovim nastojanjima Šešelj također poručuje:

"Ti za koje bi to bila bolna operacija najbolje bi bilo da posedaju, neki su se već dobrovoljno javljali, u autobuse i vozove, pa da idu zajedno u Zagreb sa Hrvatima".

Doista, javnost se ima čemu diviti u Šešeljevima nastupima!

Usput, Hrvatima u Vojvodini, a vjerojatno i Bunjevačko - šokačkoj stranci, svakako je značajna i njegova (iako u tome nije nimalo originalan) teza da su Bunjevci i Šokci zapravo "Srbi katoličke veroisповesti".

Prema "Iskri" od 1. travnja Mirko Jović, čelnik Srpske narodne obnove, u jednoj emisiji NTV studio B izjavio je kako neki ugledni srpski političari imaju Hrvatice za žene a to je ravno obiteljskoj tragediji. Dušan Zelenbaba se odmah "odbranio" rekavši kako je "njegova supruga ipak rodila Jovana, koji je kršten u pravoslavnoj crkvi, te da će, ako Bog da, i sama biti sahranjena na srpskom pravoslavnom groblju".

Takva se kultura ponašanja, kao što su je javnosti predstavili "borci za spsku stvar" stvarno rijetko može pronaći na televizijskim ekranima bilo koje europske zemlje.

"Glasoviti" Željko Ražnjatović Arkan je prema "Borbi" od 31. ožujka u članku "Kružim gledam i izvidam" podsjetio javnost:

"... kako se za vreme boravka u zatvoru u Zagrebu zarekao kako će srušiti Katedralu i na tom mestu podići dečiji vrtić.

Te riječi također zaslužuju divljenje, i to ne samo domaće nego i svjetske javnosti!

Dosad anonimni pravoslavni svećenik Dragan Jeremić preko noći je osvanuo na stranicama novina. Tako ga između ostalih "Vreme" ovako opisalo:

"Pravoslavni sveštenik iz Pakraca Dragan Jeremić, kaže da se nalazi na funkciji komandanta

specijalnih jedinica JNA, što je potvrdila i njegova maskirna uniforma i jedan krilni adutant utegnuto oficirskim uprtačima... Podsjećajući skup na to da je misija EZ u potpunosti stala na stranu ustaša, rekao je da je jednom naredio da njegovi borci pucaju u EZ, generale i ustaše..."

Pakračkim se svećenikom Srpska pravoslavna Crkva, pravoslavni vjernici i cijeli srpski narod ponositi? Rijetko koja vjerska zajednica na svijetu danas ima takvog svjećenika "deliju", koji naređuje da se puca u nenaoružane (pomatrače EZ-a).

I četnički zapovjednik Šašić iz Mirkovca zadobio je hvalospjeve srbijanskih glasila jer se javno, prema "MI"-u br. 5/1992. hvalio kako je samo on ispalio preko dvije tisuće granata na Vinkovce, te mu je "najveći užitak pucati nedeljom za vreme mise u vinkovačkim crkvama".

I "vazduhoplovci" JA, prema svakodnevnim vijestima, "hrabro" ispunjavaju ratne zadatke. No, u tim se vijestima ne kaže da je samo od jedne "krmače" bačene na Slavonski Brod u nedelju 3. svibnja u podrumu pogodene trokratnice poginulo ŠESTORO DECE između dvije i devet godina i deset žena, njihovih majki i baka! Sutradan su u hercegovačkom mjestu Ljubuškom od kasetne bombe završili tek započete živote jedanestogodišnja Ana i njezin DVETMJESEČNI brat Filip Kraljević.

Novim nacionalnim herojima bit će vjerojatno zakačena odličja na grudi a o tome će sigurno biti objavljen i članak s velikim naslovom.

No, treba se nadati da će jednoga dana na istim tim stranicama govoriti i sadašnje "izdajice srpstva": brojni humanisti, mirotvorci, znanstvenici, kulturni djelatnici, koji će oplemenjivati zblizavati svijet oko sebe.

Tomislav Vuković

KUNTIĆ O RAJIĆU

Nije tome tako davno, kada smo pod istom uredničkom rukom, a u cilju "najboljih namera" mogli pročitati tekst u kojem se objašnjava da su Bunjevci daleke 1749 godine u Subotici izdali Srbe. (Znači onda nisu bili mali Srbi). Po svemu sudeći, bila je to greška u koracima tadašnjeg urednika, jer je tada bilo oportuno o Bunjevcima tako pisati. Vremena su se promijenila, urednik je došao do novih novina, a u međuvremenu i Bunjevci su dobili na značaju i samim tim zapatili novog a starog dušebrižnika. Ali njih, ovog puta treba dobro promućkati i drugačije upotrijebiti. Onda lešo, sada frigano.

I tako zahvaljujući novom uredniku nedeljnik "Dani" iz broja u broj sve više prostora a sve manje vremena posvećuje Bunjevcima. Ne nalazim, u tome ničeg lošeg, ali istini za volju ima mnogo lažnog i neistinitog. Pokušaću ovdje dati kroki takve rabote.

Tako pored razgovora sa izvjesnim A.M. Kuntićem čitamo feljton iz njegove istorije o Bunjevcima, ali urednik smatra da jedan feljton od istog autora i o istoj temi nije dovoljno, pa naručuje drugi, a u nadi i sa velikim nestrpljenjem očekujemo i treći feljton, od istog autora, u istim novinama i isto vrijeme. Pravi svjetski i kulturni potez, M. S.V. bi rekao per excellentiam!

Zatim, nalazimo tu obavezno razne razgovore o tome što su i tko su Bunjevci, i obično se pitaju sve poznata i priznata imena iz dotične oblasti, sve autoritet do imena i ime do autoriteta.

A i čelnica subotičkog SPS-a će ne trepnuvši reći, da ranije nije bilo zakonske mogućnosti da se izjasni kao Bunjevka, a što je notorna neistina. Vidi popis iz 1971 god. kada su Bunjevci sumarno na nivou Jugoslavije bili pridodati Hrvatima, a 1981. god, sumarno otišli među ostale, a 1991 god, pod riječima i kazivanju Lj. Brđanin, Bunjevci nisu svrstani među ostale, već su iskazani kao posebna kategorija. Nije šija

nego vrat. Možda oni i jesu posebna kategorija. "Tko zna, pitajte Bogdana. No, ovdje treba biti oprezan, jer espeesovci su ubedeni da svijet počinje sa njima, samo bojim se da imaju krivo, da su pobrkali početak i kraj.

Ali pravi biser u nesnalaženju ovog nedeljnika, može otkriti u povodu otvaranja biste rodoljuba Blaška Rajića. Naime, zbunjuje i čudi, da se upravo ovom prigodom, ne pokreće i treći feljton, a A.M. Kuntića, tog vrsnog poznavalaca Bunjevaca, pa jasno i djela B. Rajića. Ne sumnjajući u objektivnost "Dana", uzimam sebi više lirske slobode, pa ću umjesto njih donijeti ovdje nekoliko citata iz pera A.M. Kuntića o B. Rajiću, kako bi ukazao na žalosnu ulogu "Dana". Žao mi je samo, što se upravo na primjeru B. Rajića i to baš ovom prigodom, moram služiti radovima A.M. Kuntića.

Ali u interesu istine, neka i ovoga puta progovori strana M.S. V. činića, dajem riječ A.M. Kuntiću, nadam se da će on govoriti objektivno i baš onako kako Bunjevci to od njega a povodom B. Rajića žele čuti.

Citat prvi: pop Blaško Rajić je i tada bio morbidni klerikalac, politički reacionar.

Citat drugi: "sve što je pop Blaško rekao, bila je čista klerikalistička hipokrizija, i da njegove reči nisu bile namenjene njima, već politički naivnima".

Citat treći: "Na toj priredbi, nakon, Lijepe naše" je u, svečanom "ornatu"... na sebi svojstven, šuplje-frazerski način, krcat terminima koji bi trebalo da su alegorije, Blaško je tadašnje političko stanje predstavio na način i, "rečnikom" svojstvenom hrvatskim nacional - šovinistima: Izrekli smo nebrojeno puta - glasno i jasno... da smo mi Bunjevci članovi i dilovi hrvatskog naroda". Govorio je to. B. Rajić javno 1939, a što u

tome A.M. Kuntić vidi jezik hrvatski nacional - šovinista, vjerojatno je u vezi sa njegovim stavom kad kaže "da ni svi sakramenti, ni sva pričešća pred samim Bogom i nebom ovog sveta neće sprati ljage hrvatskog verolomstva, bratoubilaštva i nezahvalnosti". (Vjerojatno da ovdje A.M. Kuntić, misli na Rajića, i na Budanovića, a ne vjerujem ni da će moja malenkost u očima tog znalca, boje proći).

Citat četvrti: "Nisu li pop Blaško i njegovi istomišljenici, čak, priželjkivali Hitler i u Jugoslaviji, da

Bunjevci nisu svrstani među ostale, nego su iskazani kao posebna kategorija. Nije šija nego vrat.

interveniše" - na isti ili sličan način". (Po A.M. Kuntiću B. Rajić ispada da je bio fašista).

Citat peti: "u propagiranju hrvatskog nacionalšovinizma Blaška Rajića, Ante Skenderovića i njima podobnih... na političkim svečanostima izrazio šovinističkog karaktera".

Citat šesti: čiji eksponent je u našim krajevima bio Blaško Rajić, u odnosu na jugoslovensku državu zauzme otvoreno neprijateljski stav, da počme propagiranje verske netrpeljivosti, odnosno klerokatolicizma i kleronacionalizam hrvatskog tipa". Tako piše A.M. Kuntić o B. Rajiću, proglašen je on i autonomašem, i prvim secionistom, mogli bismo ređati i nabrajati dalje ali i ovo je dosta, da se stekne uvid prije svega u djelo i stručnost A.M. Kuntića i namjera M.S. Vučinića. Jer prvo se napada bunjevačka intelegencija, u Danima pod nazivom "Odnarodena intelegencija", negiraju se i napadaju bunjevački pisci i stvaraoci općenito, pa onda svećenici. Znači intelekt, kultura, duhovnost, e ono što poslije toga ostaje jesu pravi Bunjevci, i to po didi i pradidi. I pitamo se onda što to Bunjevce, danas konstituira kao poseban entitet, ako se i B. Rajić od "vrsnog" poznavalaca bunjevačke povjesti tako prestavlja. I danas nije problem, što je politika podijelila Bunjevce i Hrvate - Bunjevce, politika za cilj je i ima prije svega da dijeli i svada, bar u našim okvirima određenja politike. Ali žalosno je i tragično, što Bunjevci i Hrvati - Bunjevci na ovim prostorima, gube međusobno kulturni i duhovni kontakt, a u međuvremenu im A.M. Kuntić poručuje: "Konačno svima jasno, definitivno je, i u svesti svih... sazrela istina da mora svako na svoju stranu". I umjesto da smo nosioci zajedništva, oni prijete diobama, a poslije kojih neće biti lako ni jednima ni drugima ni trećima. Ali vladajućoj partiji nije stalo do zajedništva, ona je okrenuta kozmosu i

korijenju. A Bunjencima nije stalo ni do vlastite kulture, ni do vlastite povijesti, a još malo ni do vjere, pa ni do njih samih.

Inače A.M. Kuntić, kao povijesnolog, vaticanolog, etnolog, lingvolog, feljtonolog i ostalololog u svom feljtonu pod naslovom "Običaji, nošnja, govor" iznijet će "lipe" stupidije, pa će za mušku bunjevačku narodnu nošnju napisati da je ona uveliko "kič".

HRVATI! BUNJEVCI!

Nabavljajte svoje potrebštine u jedinoj vašoj knjižari

A. Mamužić

SUBOTICA, pod grad. kućom
Ima na skladištu: sve školske knjige, razne molitvene, svakovrsne poučne i zabavne knjige, svakojakog papira i pisaćeg pribora te trgovačkih knjiga.

Cijene najjeftinije!

nekad bilo

Istina da je kič podvukao pod navode, jer je i njemu duboko u podsvijesti valjda jasno, da je upravo muška bunjevačka nošnja jedna od najelegantnijih muških narodnih nošnji. Ali kako ne može naći sličnost za svoju svrhu on je po liniji "stručnosti" izvornog znalca proglašava kičem. Nek mu bude po volji! A sve mu je to potrebno da bi istakao: "Deplasirane su tvrdnje da u Bunjevaca postoji hrvatska narodna tradicija". Na sreću njegovu, što on nije i muzikolog, jer bi imao grdne muke i nevolje da i M.S. V-u i ostalim bunjevolozima dokaže "očitu" sličnost između trube i tambure.

Zatim, netočna je i tendenciozna tvrdnja, istaknuta takode u podnas-

lovu, gdje stoji: "Teza da su Bunjevci Hrvati prvi put je izneta u nedeljniku "Neven" 13. januara 1913 godine". Istina, iz podastrog teksta, da li to piše A. M. K, ili uređivačka ruka obožavatelja Hrvata - Bunjevaca M. S. Vučinića se ne vidi. Ne treba biti maliciozan, ali istine radi, recimo da je 1910. godine gospodin B. Rajić pisao da su Bunjevci i Šokci Hrvati. I možda po prvi put na ovim prostorima pravi razliku između narodnjačke i nacionalne svijesti. A ova razlika ima specifičnu povijesnu težinu i praktičke rezultate, s obzirom na ulogu gospodina Rajića 1918. godine na priključenju ovog teritorija Jugoslaviji. Možda je upravo iz tih razloga ovih dana bista Presvijetlog Blaško Rajića i dobila tako istaknuto mjesto u gradu. Malo, tek malo značajniji položaj u arhitektonskom sklopu centra grada od običnog poštanskog sandučeta! No, valja ovdje reći i to, da se gospodin Rajić zalagao za pripajanje ovih teritorija kraljevini SHS, a ne izravno kraljevini Srbiji. I stoga sva ona prazna naklapanja nekih Kata, Ana, Maja, Alba, Miroslava... mogu imati mjesta samo uz muziku i igru na stolu neke bolje mijane, od čega će tad "Dani" preko svoji člankopisaca pisati nove feljtone i tako Bunjevce lišavati, duha, kulture i svega onoga što ih je ovdje stoljećima održalo.

Na kraju, zašto sve ovo pišem? Eto, zabave radi! Ljeto je, a čovjek u nešto "udarati" mora, zabavljati se nečim treba. A, s obzirom da nisam neki ljubitelj korijenja, i da mi njihova obećana izvjesnost u neizvjesnosti smeta, eto pišem, sebe radi, njih radi, ne da spasim tijelo, nego dušu. Da li će biti nastavka u narednom broju, ne znam, možda da, možda ne. Zavisi da li ću ove teme i teze moći obraditi u stripu, kako bi me A.M.K. M.V. H, A.P. Lj.B., M.M, i ostali M.S.V mogli razumjeti, shvatiti i moju grižu savest oprostiti.

Vojislav Sekelj

"LOMAČA"

Slike užasa razlikuju se samo u nijansama

Baranja, - Jadna, opljačkana, nasilno iseljena, nasilno useljena, okupirana. Razvaljena vrata vjetrovi njišu. Otvoreni prozori, porazbijanih stakala, kao da dozivaju stare vlasnike. Svuda naoružani ljudi. U svakom okviru puške nijemo prijete vjesnici smrti. Malobrojnim mještanima se čita strah na licu, kao grafiti po zidovima napuštenih kuća. Vojska, običan vojnik, većina njih se pita što traži tamo? Tamo je, i tamo mora biti. Ona je bič u rukama moćnika, oruđe bezumne politike.

Čeminac, - Tiho baranjsko selo, sve do skora naseljeno hrvatskim življem u velikoj većini, mirnim i pitomom ravničarskim ljudima, kojima su do juče, slike rata, progona, pljačke i užasa dolazile samo sa platna dvorane ili TV ekrana. Danas je to za njih surova stvarnost. Oni malobrojni starci i starice, čiji su sinovi i unuci pobjegli, a od mnogih nikakvih vijesti nema, svake noći strijepe od posjete policije, koja ih odvodi na informativni razgovor. Većini se dalje gubi svaki trag. Najlakše je nekoga proglasiti ustašom i osloboditi prostor, tj. kuću. Nerijetko se podnosilac prijave koristi pravom useljenja.

Imao sam tu čast da prošetam cijelom Baranjom i dijelom Slavonije. Slike užasa se razlikuju samo u nijansama. Tuga se cijedi iz očiju mješтана, neovisno o naciji. Suluda razaranja svuda.

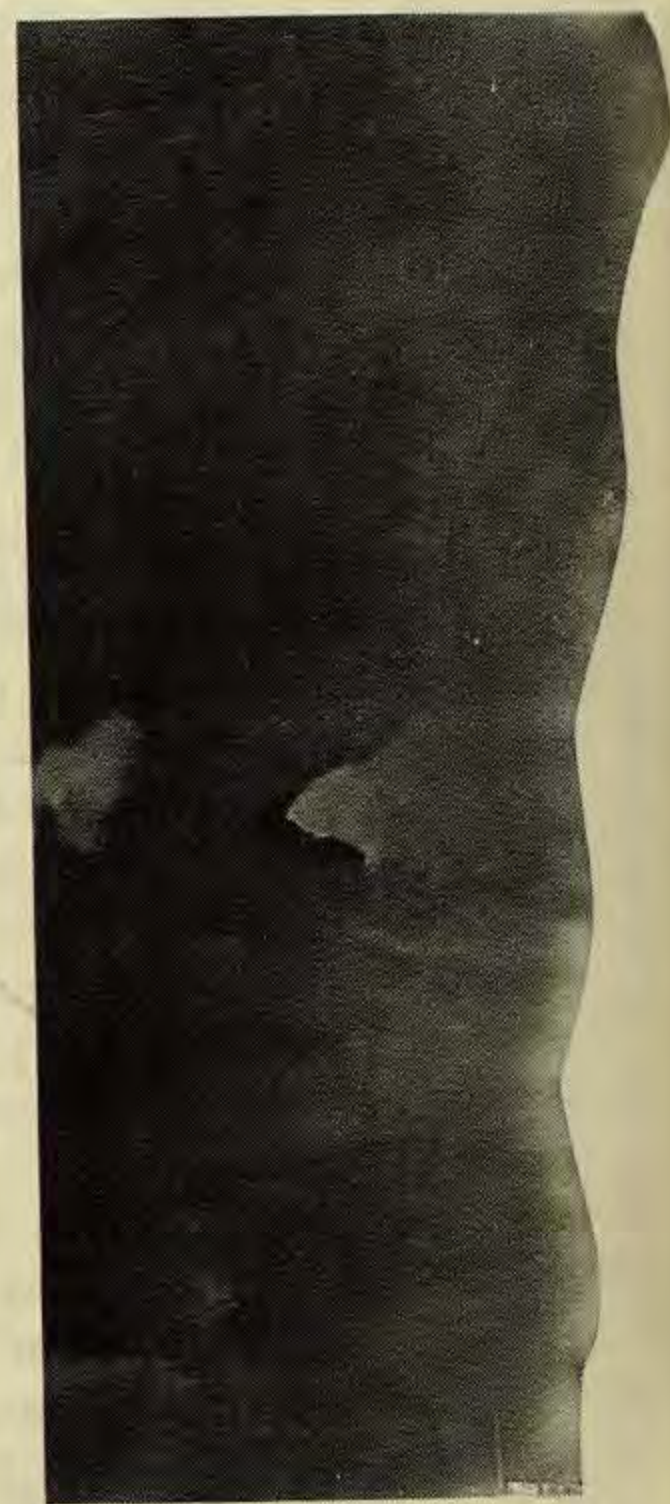
Petak. Deseti travnja. Lijep sunčani dan. Oko pola deset, prije podne, stražar ispred ulaza u vojarnu javlja starješini: "gori crkva". Struje nema još od jutros,

no vojni telefoni rade. Starješina, potvrđeno. Naime tada se još samo vidio dim, koji je počeo izbijati kroz crijep, negdje oko sredine krova. Vojsci je odmah zabranjen izlazak u selo Svi pretpostavljaju da je požar podmetnut "u slavu neovisnosti Hrvatske". Starješine se plaše mogućih reagiranja, tj. konflikata između rezervista, većine silom dobrovoljaca, te doseljenika Bilogoraca i Grubišijanaca, jer svi su pod oružjem i dozom alkohola - netko više, netko manje.

Krećem prema crkvi. Ne žurim. Pomoći i tako ne mogu. Stajem kod skupine žena, koje sjede na ulici. Djeca trčkaraju okolo i gledaju, kao uostalom i žene, crkvu, koju zahvata plamen. Već je skoro cijeli krov izgoreo i vatra se prenijela na toranj. Bilo je negdje oko dvadeset do jedanaest. Malo prije toga su i vatrogasci stigli. Jedna vatrogasna kola i dva poslužioća. Gledamo. Čekaju da toranj padne, koji još uvijek odolijeva, kako se bori protiv neumitne sudbine. Jedan dječak, nekih dvanaestak godina, reče: - "To su trebali davno uraditi" - valjda je dijete čulo od roditelja. Nije krivo dijete, izbjeglo s Grubišinog polja. Na to će njegova baba: "Muči budalo! Bolje bi bilo ići učiti!" - začinivši svoje riječi masnim psovkaama na račun djeteta i crkve, misleći da je tako ubjedljivija. Ostale žene su sa strahopoštovanjem gledale lomaču, ne odobravajući palež.

- Bit će da je došlo do kratkog spoja u elektrici - reče jedna. Nisam imao srca da joj kažem kako je to nemoguće, ako struje nema. Vjerojatno je i ona bila

svjesna tog. Produžio sam dalje, prema centru, prema crkvi u plamenu, koja je bila na nakih dvjesto metara dalje. Susrećem starije žene. Poznaju me. Toliko tog su mi pričale, no danas nisu raspoložene za razgovor. Otpozdravljaju i žurno nastavljaju svojim putem. To su mještanke. Srah iz očiju i grč nijeme gorčine i bola

na licu, kao da mi postavlja pitanje: čemu to? kome je crkva kriva? zar nije dosta bezumlja i razaranja? Kad će već ovome doći kraj?

Da, kraj. Kraj je mnogim vrlo blizu. Svake noći ponekom dode kraj, ali ne onakav, kakav priželjkuje.

Stigoh pred crkvu. Sva je u plamenu. Crijepovi pucaju poput rafala za najžešćih okršaja. Gori i iznutra. Pakao guta, proždire

kuću mira, tišine i molitve. Prazdine posljednju nadu malobrojnih mještana, koji su toliko puta našli svoj duševni mir pod tim svodovima. Nestaju prekrasne slike. Samo osvježavanja boja, prije dvije godine, koštalo je 50 tisuća DM. Znatni dio je podmiren i iz priloga vijernika.

Jeste da je bila opljačkana, svetohraništa obijena, misna odijela razderana, po sakristiji razbačena, jednom riječju,

sam često tuda prolazio, pa i u crkvu zalazio.

Prelazim preko puta, do prodavaonice. Nekolicina znatiželjnika pije pivu i smije se. Vatrogasci, njih dvojica, također piju pivu, sjedeći pred prodavaonicom. Kupujem i ja pivu, sjedam do vatrogasca, te ću:

- Ovo se više ne može ugaziti.

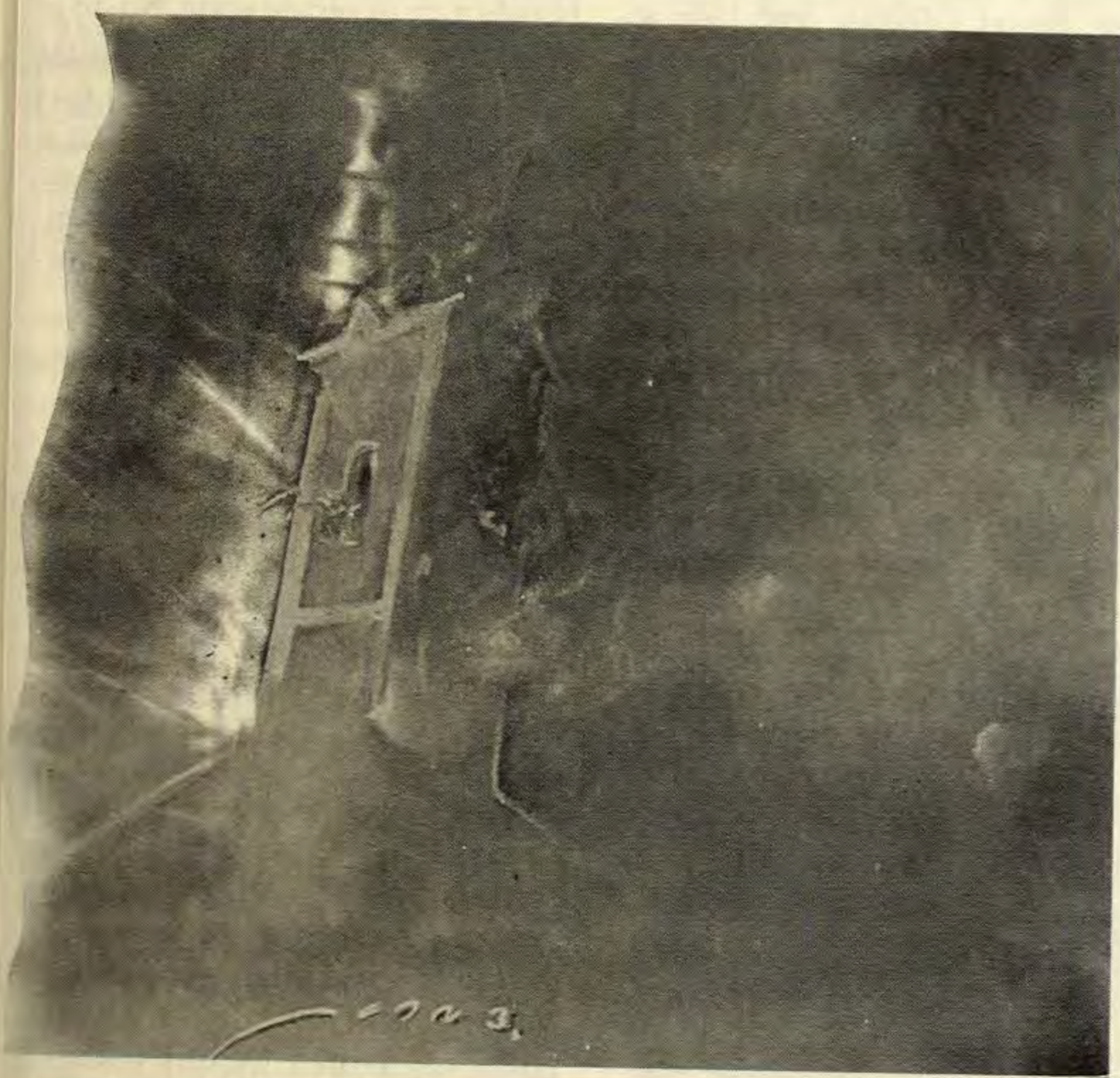
- Ida je srpska crkva, više ništa ne bi mogli - reče jedan, a drugi

poput suza, tužno kapa voda. Kao da plače što je zalud došao, što je nemoćan da sam bar pokuša uraditi ono, što se od njega očekuje.

Sada plameni jezici već takvom žestinom oblizuju toranj, kao da sam Lucifer raspiruje vatru. Naginje se. Uzbudjenje je na vrhuncu. Publika je navijački razpoložena. Pomalo mi liči na nogometnu utakmicu, na situaciju pred izvođenja penala, dakako protivu protivnika. Nešto potmulo zaškripa i nadjača urlanje pakla. Toranj, koji je svojim melodičnim zvonima, desetjećima pozivao narod Bogu na molitvu, koji im je pomagao kao orijentir u bespuću života, pokleknu poput smrtno ranjenog vojnika i uz glasni jauk pade tik pored crkve. Nikoga nije bilo da sada njemu pomogne. Daleko su oni, koji bi to mogli i htjeli.

Prisjetih se reči s Golgote - Zašto ne pomogne sam sebi, kad je svima mogao pomoći - Kao iz daljine čujem vatrogasce, kako procjenjuju vrijednost i težinu bakra, koji je toranj bio obložen te kako se spremaju odnijeti ga i prodati. Obrazloženje o podrijetlu, vjerojatno im ne bi bilo potrebno. Ponovo se prisjetih Golgote - Baciše kocke za odjeći Njegovu. - Ostavši neispijenu pivu, uputih se dalje sa suzom u oku i nadom u srcu da će skoro prestati ovo bezumlje, koje nikom dobro ne nosi. Prolazio sam tuda i narednih dana. Crkva je avetinjski izgledala. Sve je temeljito izgorjelo. Iznutra je žbuka opala do opeke. Samo na vrhu, na začelju i pročelju, ostala su dva križa, od opeke zidana, kao opomena budućim naraštajima.

Prolaznik

oskrnavljena. Nekim je čak služila i kao sklonište za obavljanje fizioloških potreba. Križ pred crkvom je izgleda bio meta za vježbe iz gadanja strojnicama. "Oslobodioci" su od vrenmena do vremena, Raspetome otkidali: glavu, ruku jednu pa drugu, razbili poprsje. Sad su još samo noge ostale, koje vjerojatno isti usud čeka. Svjedok sam tome, jer

će:

- Tada bi u vrijeme krenuli.

Okupljeni dosjetku nagrade smjehom, kao da je vic tjedna.

- Ima ja još malo benzina u "kecu" (vjerojatno je i kola "oslobodio" bivšeg vlasnika), pa ako treba, pomoći ću gasiti - dobaci polupijani mladac. Ponovno smijeh. Vidim podalje parkirani vatrogasni kamion. Iz njega,

NE DAJTE SE

Ovde je ubedljivo pobedila HSS, "Mačekova stranka", kako smo je zvali.

Prisvitli Blaško Rajić je govorio da smo mi Bunjevci Hrvati, i da smo lipa i vridna grana hrvatskog roda.

Gospodin Bela Vukov rođen je 6. siječnja (na sveta Tri kralja) 1910 godine u Subotici. Rodeni Kerčanin, u kući u kojoj i danas živi i to u nekada najbunjevač-kijem kraju u svijetu. Nakon završene osnovne škole, koju je pohadao za vrijeme Austro - Ugarske, završava jedan razred gimnazije, potom se opredjeljuje za manufakturu. Radio je u prvoj refeškoj radnji Vince Čovića u Rudićevoj ulici. No kada je radnji pošlo loše, postao je poljoprivrednik. Danas je to jedan krepak gospodin u devetom desetljeću života i živa je enciklopedija iz prošlosti ovog grada i njegovih znamenitih ljudi. To je bio i povod da se njim napravimo ovaj kratki razgovor, i tako bar dio bogatog sjećanja otrgnemo od zaborava.

Glas ravnice: Gospodine Vukov, u mladosti vi ste pomno pratili politička gibanja u gradu i zemlji, a bili ste i politički aktivni.

B. Vukov: Da, bio sam aktivan. A na početku kraljevine SHS, bilo je tu znakova za demokratski pomak, koji su obećavali da će se i na ovim prostorima, nacionalno pitanje srićno i trajno riješiti. I tad se više divanilo o jedinstvu naroda nego o različitim nacijama, pa je i vlada bila tako sastavljena.

Glas ravnice: Na žalost, to nije dugo trajalo.

B. Vukov: Na žalost. Poslije uvođenja vojne diktature i ubistva braće Radića, situacija se dosta pogoršala. Al treba naglasiti, bar mi

se tako čini, da je i taka politička i kulturna svist bila na višem nivou i bilo je više razumivanja. Nama su i onda priznavali naša rvatska prava (imali smo dosta rvatski institucija ode) i nisu nas iz politički pobuda dilili na Bunjevce, Šokce i Rrvate, ko što čine danas, i na jedan grub i primitivan način potiru i vridaju naše bunjevačko poriklo. Tada su nas zvali bački Hrvati, i nije bilo ovake Vojvodine, nego su postojale Srem, Banat i Bačka. Već tada je postojala jedna regionalizacija, koja je poštovala, specifičnosti neba i zemlje, ljudi i dobara.

Glas ravnice: Gospodine Vukov, Vi ste bili član Hrvatske seljačke stranke (HSS) ili Mačekove, kako su je popularno zvali. Da li je ona ovdje bila brojna i kakav je ugled uživala u narodu?

B. Vukov: Za to vrime stranka je bila brojna, i uživala je velik ugled među Bunjevcima Rrvatima. Imali smo "Hrvatski dom" (u Harambašićevoj ulici) di smo održavali sastanke i u slobodno vrime se okupljali. Čelnici stranke su bili gos. dr. Mihovil Katanec, gos. Mičo Skenderović i gos. Josip Vuković - Đido, a tajnik je bio... nemojte ga navesti, jer on je iz te grupe jedini još živ, pa da ne bi imo neugodnosti.

Glas ravnice: Tko je bio među njima najaktivniji?

B. Vukov: Đido, On je bio mozak stranke. Iz imućne je seljačke familije, završio je Veliku maturu, i bio je izuzetan govornik, odličan, kaki mi danas nemamo. On je 1918. godine zajedno sa gospodinom Blaškom Rajićem bio u Parizu, di je na osnovu popisani knjiga i natpisa na nadgorobnim spomenicima dokazivo da je ode slavenski živalj u većini, a što je međunarodna komisija potvrdila i tako su ovi krajovi pripali sa ove strane granice.

Glas ravnice: Doktle je stranka bila aktivna?

B. Vukov: Stranka je radila sve do dolaska partizana, onda je ukinuta. Oduzeli su nam "Hrvatski dom" u Harambašićevoj, "Pučku kasinu" u Gomborskom sokaku i "Subotičku maticu", današnji bioskop "Zvezda". Čujem da je oće rušiti. Možda ona i nema veliku umetničku vridnost, ali je kulturno i duhovno značajna za ovaj grad za nas Bunjevce. Sve su to naši stari gradili i dali novce za to, i pošteno bi bilo da nam te zgrade vrata. No, to je drugi divan. Zatim, bio je Hrvatski dom u Tavankutu, mislim da se on i danas pod tim imenom vodi, pa u Maloj Bosni, di je pridsidnik mesne organizacije HSS bio Nesto Franciš-ković, a imali smo članova u Durdinu, Bikovu, S. Žedniku

Glas ravnice: Da li se sjećate nekih predratnih izbora?

B. Vukov: Kako ne bi. Recimo 1935. godine. Glasanje je bilo javno. Raznobojnim olovkama su se zaokruživali kandidati. Crvena olovka je bila za HSS, plava za radikale, a obična za ljoticēvce, jer nji je ode malo bilo. Tako da smo imali uvid svakog trenutka u situaciju i u odnos broja glasova pojedini stranaka. Agitovanje je i u toku glasanja bilo dozvoljeno, ali ne na samom biračkom mistu nego dalje. Bilo je tu razni strategija i taktika. No incidentata nije bilo, što govori o političkoj svisti i kulturi ondašnji birača. Ode je ubedljivo pobedila mačekova stranka. Izbornu pobeđu smo proslavili na igralištu Bačke, a oko izbora u suštini to je bilo ovako: Maček je dobio glasove, gospodin Jeftić mandat, a dr. Milan Stojanović je napravio vladu, a na Bačkoj smo pivali:

Razbila se čaša iz koje je Jeftić pio razbio je Maček jer je jači bio.

Glas ravnice: Da li je bilo nekih posljedica po birače, obzirom da je glasanje bilo javno?

B. Vukov: Običan svit nije stradao, jedino oni koji su bili zaposleni u državnim službama a glasali su za Mačeka, bili su otpušteni, ali ni tu ne svi, nego po koji.

Glas ravnice: Gospodine Vukov, Vi ste dugi niz godina poznavali Prsvitolog Rajića, danas od mnogih čujemo kako je on tvrdio i govorio da su Bunjevci samo Bunjevci.

B. Vukov: To nije tačno. Ja to pouzdano znam, jer sam 16 godina bio blagajnik crkvene općine u crkvi sv. Roke, još i danas sam općinar te župe. Gospodin Blaško Rajić je tvrdio da smo mi Slaveni, a da su Bunjevci Rrvati i to da smo lipa i vridna grane Rrvatskog naroda. Inače, on je osnivač mnogi umetnički društva, a 1911 godine i Dužijancu je dono u varoš i organiziro prvu varošku proslavu te bunjevačke žetvene svetkovine. Vrlo je pažljivo pratio sva politička dešavanja u zemlji i inostranstvu. O tome nas je na našim skupovima redovito upoznavao. Politički je bio vrlo obrazovan i nacionalno svistan. Najjasnije je to istakao u Zagrebu, na dan bačko baranjskih Hrvata. Tada je iz Subotice krenio specijalni voz sa petsto muškaraca, seljaka, inteligencije, radnika, i sam sam bio putnik tog voza. Đido - Josip Vidaković i Blaško Rajić održali su tamo govor. Prvo je govorio Đido, a između ostalog je kazao da smo mi Bunjevci debela grana hrvatskog naroda. A Gospodin Rajić je održao veličantven govor, a sićam se da je istako, što je odašnja cenzura zabranila da se u novinama objavi, a kazao je: "Srbi ne tražite nas, jer nismo vaši, a Hrvati ne dajte nas jer smo vaši". To je bilo pozdravljeno velikim aplauzom, i svi Subotičani koji su tamo bili to su čuli.

Glas ravnice: Tokom drugog svjetskog rata gospodin Rajić je bio zarobljen.

B. Vukov: Ulaskom Mađara 1941 godine, oni su ga odneli u drugu kasarnu na paličkom putu sa više naši ljudi. Bio je tamo teško tučen, a on je na sve te batine kazao: tvrd je mađarski kundak, al još je tvrda bunjevačka glava. Zatim je interniran u Budimpeštu u franjevački samostan u Margit kórút broj 23. Nas četvorica općinara iz Kera

tamo smo ga 1943 godine i positali. U deputaciji je bio Loko Miljković, Josip Bajić, Albe Bašić Palković i ja. Odneli smo mu ranu i razne poklone. Ali njemu sve to lično nije bilo potribno, jer mu je narod iz Subotice toliko donosio rane da je on ranio sve franjevce tamo. Narod ga je cino volio i poštovo. Oslovljavali su ga sa prisvitli ili gospodine, a nikada sa pop Rajić, tako su ga oslovljavali samo pravoslavci. A sada vidim na bisti postavljenoj u "budžak" piše; pop Blaško Rajić. "Na polasku iz Budima kazao nam je. Kad odete kući, kažite našima da smo mi rat dobili". U drugoj polovini 1943. godine bio je pušten i vratio se u svoju župu. Virovatno da su ga pustili, jer je bio jedan od delegata u Versaillesu, a kako je kraj rata bio blizo, da ne bi bilo novih nevolja oni su ga puštali. Kad se vratio bavio se svojom župom i bio je aktivan u društveno političkim radu jedno vreme.

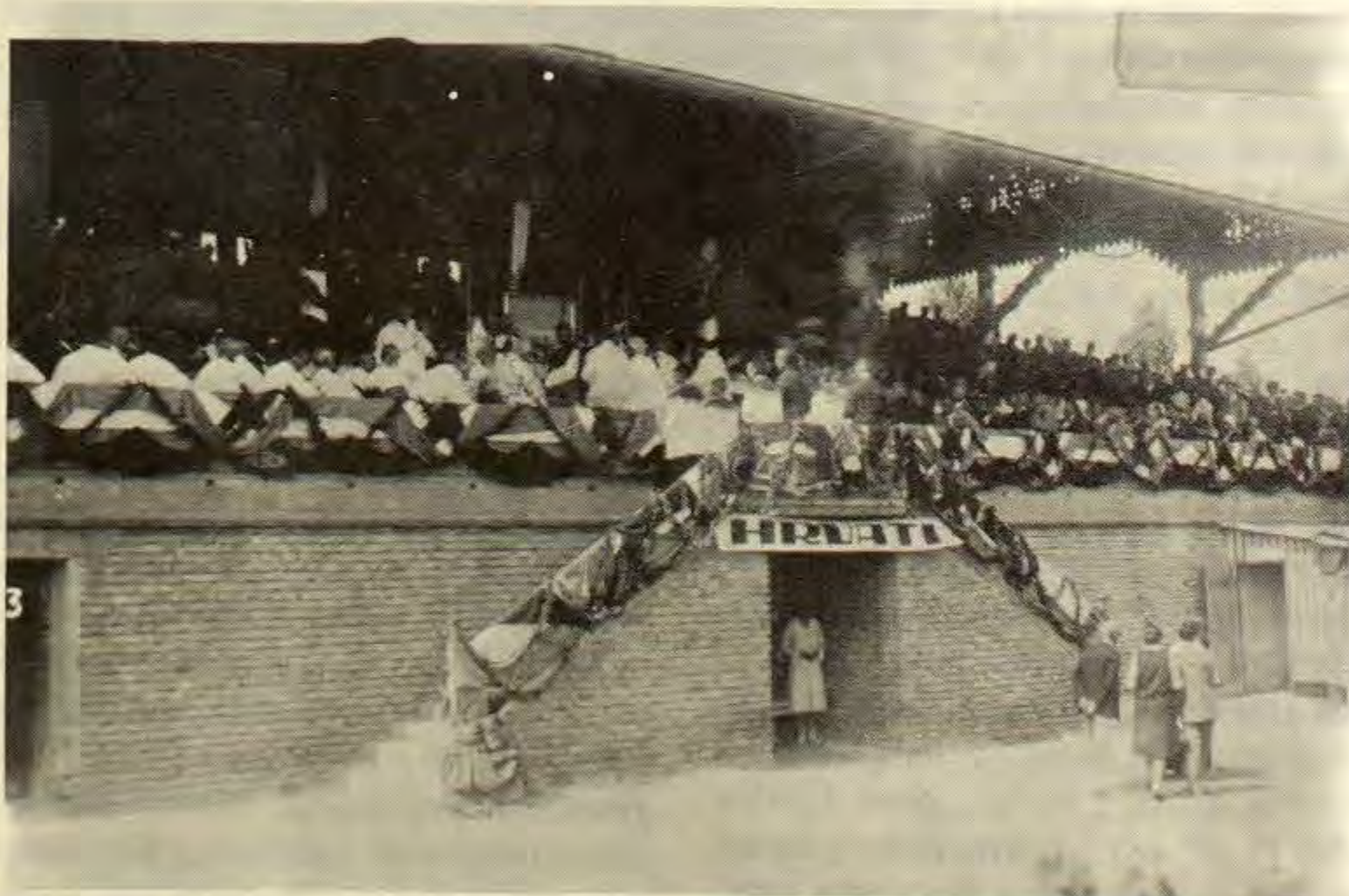
Glas ravnice: Vaš poslednji susret sa presvetlim Blaškom Rajićem?

B. Vukov: Čestitali smo mu Novu 1951 godinu. Tada je već bio teško bolestan. Positali smo ga nas četvorica općinara, mi smo njega i češće posećivali. Tražio je da ga obademo, al da ne budemo dugo. Poslidnji put kad smo mu čestitali

"Bela, ne dajte se!". Trećeg siječnja posli podne u tri sata je umro. A petog je bila veličanstvena sarana bilo je priko 10.000 duša na ukupu. Narod ga je volio i tako ga i oplakao, znao je dušu svog naroda a i sam je bio narodski čovik, kaki danas bas i nema.

Glas ravnice: Da li se sjećate proslave 250 godišnjice doseljenja Bunjevaca u ove krajeve.

B. Vukov: Kako ne bi. Organizator je bio biskup Budanović, Presvitli Blaško Rajić i gospodin Josip Vuković - Đido ko i drugi istaknuti ljudi među Bunjevcima. Dr. Ivan Pernar, koji je bio u parlamentu sa braćom Radić ranjen, održo je govor prid Velikom crkvom. Cio trg, danas, Trg žrtva fašizma, pa do bioskopa Lifka bio je pun. A po varoši su bile istaknute i po kućama visili hrvatski barjaki, i mislim da tada zbog tog niko nije imo problema. (Imac je, naša primjedba). A eto, tristogodišnjicu doseljavanja su nam zabranili da proslavimo na dostojanstven način. A sada se otimaju oko nas i dile nas. Sve to nije dobro, jel ovde su ljudi naučili živit zajedno i da svoje običaje vole a tude slave i poštuju. Mi znamo živit jedno kraj drugog. No, sve se to dosta prominilo, pa mi smo i naš Ker, kojeg je tribalo sačuvat, ko

Euharistički kongres 1931. godine na bačkom igralištu

novu godinu, zafvalio nam se, na polasku smo ga poljubili u ruku, vidili smo da će uskoro umrit, a kada sam ja doša na red, a bio sam onodobno među njima najmladi, kazo mi je:

kulturnu vridnost, porušili a ljude raselili.

Vojislav Sekelj

(nastavak iz prošlog broja)

GOSPODARSKA SEKCIJA: GOSPODARSKI STAVOVI IZ PROGRAMA DSHV (aktuelizirani za izbore 1992 godine)

NAŠ CILJ JE BOGAT GRADANIN - BOGATA DRŽAVA

Podupirat ćemo uvijek i svugdje, oživljavanje rada profesionalnih udruženja, kao stjecište entuzijasta svih struka, kako bismo među njima umjesto političkih poslušnika izgradili ambijent za čeličenje stručnjaka. Tako će oni uspješnije izlaziti na tržište radne snage, uz stalnu potporu i zaštitu svoga udruženja. Tu bi se inaugurirala i profesionalna pravila ponašanja stručnjaka na radu.

Slična je i uloga komora u odnosu na pravna lica: reguliranje pravila ponašanja na tržištu, pomaganje marketinške orijentacije u gospodarstvu itd.

Samo iz tako konkretno organizirane suradnje između znanosti i gospodarstva mogu nicati zdravi i konkretni programi za:

osiguranje zdravog novca (**antiinflacioni program**) prije svega na temelju povećanja proizvodnje i opće štednje u samoj proizvodnji, gdje god je i kolikogod moguće. Bankari, od portira do direktora, moraju doći u situaciju da na ulazu klijenata skidaju šešir - ustvari dinaru koji oni donose, čak i kada traže kredit.

razvoj **postmoderne poljoprivrede** u čijoj osnovi je stvaralačka sprega prakse i nauke, odnosno trajno prisustvo visokokvalificiranih stručnjaka u proizvodnji, sa ciljem proizvodnje uz što manje zagađivanja zemljišta. To praktično i prije svega podrazumijeva široku mrežu poljoprivrednih, stočarskih i sl. stanica. Da bi se i sitna gazdinstva uključila u ove projekte, pravi i jedini način je zdravo i pravo zadrugarstvo, posebno na područjima za voće i povrće, gdje na primjer, nema ni veletržnice ni odgovarajućih hladnjača.

industrija se mora prilagodavati suženom tržištu. Po prirodi svoje sadašnje situacije, to će biti snaga koja će,

tražeći tržište, vući gospodarstvo iz negativnog okruženja u koje smo dovedeni. Prehrambena industrija mora se značajno racionalizirati, inače će se dogoditi ono što smo imali u početku njenog razvoja: poljoprivreda bi stvarala vastite klanice, mlinove, špiritane i sl.

Turizam je značajna pokretačka karika daljeg razvoja svih grana gospodarenja. Bez krupnih ulaganja u prvo vrijeme, moguće je sadašnje kapacitete trgovine, ugostiteljstva, domaće radinosti i lokalne privrede organizirati za ono što će nesumnjivo dosta dugo biti želja potencijalnih turista, poslije svih čuda što nas zadesiše: jeftin odmor, prije svega na temeju jeftine prehrane, i smeštaja.

Tercijalne delatnosti ni iz bliza ne odgovaraju ni sadašnjoj razini gospodarskog stanja, a kamoli nekim zdravijim perspektivama: Mogućnosti kriju na primjer u organiziranju srvisiranje svega i svačega (a za čime zaista postoje i potrebe): čuvanje djece, sitne i krupne popravke zgrada, instalacija aparata za domaćinstvo i sl. Dok građanin mora tražiti uslugu umjesto da mu se usluga neprestance nudi - ne može se govoriti o krizi zapošljavanja. Pretpostavka brze i jeftine usluge u toj oblasti je, pored sistemskih uvjeta i to, da jezgro servisa bude jedan svestrani administrativno, knjigovodstveni i marketinški stručnjak - i ne više.

Prometnim uslugama mora se posvetiti posebna pažnja, s obzirom na geopolitički položaj Subotice. Nije u pitanju samo evropski tranzit, već i činjenica da će se ubrzo - po prirodi sadašnjeg razine razvitka u post komunističkim zemljama - znatan deo naše trgovine usmjeriti u tom pravcu. Sve što pomorske luke pružaju izvozno uvoznim robama, potrebno je i na ovim suhozemnim graničnim prijelazima: Istovar utovar i skladištenje radi distribucije, pakovanja, prerade ili dorade izvoznih usvoznih i reeksportnih pošiljki. Nedostaje zajednička JŽ - MAV stanica, ali valja znati da je glavna prepreka bivšoj SFRJ da izvrši ovu svoju obavezu prema Mađarskoj, bila u tome što je projek bio predimenzioniran, i da investitor nije

slušao savjete stručnjaka koji su davali ocjene da je samo 30% tog projekta ono što je tehničko - tehnološka obaveza prema Mađarima, ali i dovoljno za normalan rad. Sada se već zvanično govori o izradi novih projekata za rješavanje ovog problema.

Razvoj tržišta uopće, kao prirodni regulator cijena mora zamijeniti dogovaranja bilo koje vrste. Tamo gdje priroda tržišta ipak nije u mogućnosti djelovati na odgovarajući način (poljoprivreda, željeznica, komunalne usluge i dr.) one se moraju posebnim demokratskim postupkom regulirati - bez propisivanja, državne kontrole i sl. Poljoprivredi najviše odgovara usklađivanje cijena repromaterijala, opreme i dr. sa cijenama proizvedene hrane, a sistem premija ostaje kao krajnja nužda.

Ako i gdje ostaje državna svojina, zahtijevat ćemo efikasno korišćenje resursa, ne samo "kupovinom" akcija, nego i koncesijama, arendama i drugim ugovornim oblicima povezivanja sa menadžerskim grupama - isključivo na temelju obaveza za stvaranje profita.

Sve u svemu, nije sve zlo iz težnje za ostvarivanjem lokalnih, regionalnih i drugih "parcijalnih" gospodarskih interesa. Zlo proističe iz nesposobnosti poslovnog dogovaranja - koje je sramota bilo i spominjati - nego se osionost političke samovolje pokrivala "samoupravnim dogovaranjem i sporazimivanjem".

**SAMO RAD - SLOŽNI RAD,
DAKLE POSLOVNO DOGOVORAN
- MOŽE NAS IZVUĆI IZ KRIZE.**

NAŠ CILJ JE BOGAT GRAĐANIN - BOGATA DRŽAVA

Zato ćemo se zalagati da svatko svojim radom može doći do dobre zarade. Potrajat će jedno vrijeme, izlaska iz krize, kada za to neće biti dovoljan redoviti rad - već biti nužne i aktivne "hobi aktivnosti" tržno i menadžerski usmjerene: pčele, živina, sitna stoka, majstorstva i intelektualno podupiranje proizvodne produktivnosti, svi prema svojim sposobnostima - stvaralačkim radom do profita na tržištu.

NAPISAO: Matija Poljaković

PREGLED POVJESTI HRVATA BUNJEVACA

OTKUD NAM IME "BUNJEVCI"

O Bunjevcima u Dalmatinskoj Zagori i Hrvatskom primorju govorili smo onoliko, koliko smo našli podataka o njima i pogotovu zato da bismo ukazali na isto poreklo Bunjevaca u Dalmatinskoj Zagori, u Lici, u Hrvatskom primorju i ovdje u Podunavlju. Ali da bismo bolje upoznali sudbinu, porijeklo i put Bunjevaca u Lici i Podunavlju, prvo se pozabavimo pitanjem, otkud i kako je nastalo naše posebno ime: BUNJEVCI. Sigurno je samo jedno, da je naše posebno ime BUNJEVCI nastalo na tlu POZDRMANJA, koje se proteže ispod rijeke Zrmanje na prostoru u dubini od Zadra do Šibenika, odnosno u njihovoj zaledini, u RAVNIM KOTARIMA. (Vidi zemljopisnu kartu br.2.) Govori se da smo svoje posebno ime dobili po BUNJAMA, vinogradskom kućicama, kolibama u kojima smo stanovali u blizini dalmatinskih gradova, između Zadra i Šibenika. Naime, kao martolozi Bunjevci nisu mogli podizati sebi kuće, jer su ih Turci svaki čas pokretali u svojim ratnim pohodima, pa su sebi gradili

samo privremene nastambe. Mislimo da je ovo mišljenje netačno. I sami Zadrani i Šibenčani su imali bunje u svojim vinogradima i na pašnjacima, pa zašto i oni nisu poprimili to posebno ime Bunjevci? Potom, misli se da smo svoje ime dobili po rijeci BUNI koja potiče u blizini Mostara. Sada već znamo da se Bunjevci nisu doselili u Dalmatinsku Zagoru samo iz okolice rijeke Bune, već sa mnogo većeg prostranstva Bosne i Hercegovine, pa zašto bi baš po ovoj rijeci dobili svoje posebno ime? Ima još drugih pretpostavki, no nama se čini da je najbliža istini ona pretpostavka koja tvrdi da smo svoje ime BUNJEVCI dobili po osobini ljudi sa krša, koji su opori, tvrdi, skloni borbi, otporu, buni... a životni put Bunjevaca iz Bosne i Hercegovine do POZDRMANJA nije bio lak i

jednoličan: bili su ugnjetovani od Turčina, izloženi životnoj opasnosti i od svoje subraće uskoka, morali su tražiti svoj put da se oslobode svakodnevnog neimaštine i biološkog istrebljenja, ulazeći iz rata u rat, bunili se protiv takve sudbine i protiv najvećeg krivca za tu sudbinu, Turaka. Zar se nije taj turski vojnik - martoloz urotio u nekoliko mahova protiv Turaka, zar nije pošao u nove seobe. Vičan je bio teškom životu i oskudici, stalno pod oružjem i u borbama, a svakako manje civiliziran nego njegova subraća na obalama Jadrana, neobuzdan se odupirao i pomisli da ga kao slobodnog seljaka - pastira

je ime Bunjevac nastalo od kolibe - bunje, ime bi bilo porugno, ne vjerujemo da bi ga sa sobom Bunjevci ponijeli u Hrvatsko primorje, u Liku i Podunavlje... Vjerujemo da su dolazeći s turskog teritorija, bježeći ispred turske vlasti, na slobodnoj teritoriji za sebe govorili da su pobunjenici - bunjenici protiv Turaka, i da su ih dočekavali kao bunjevence protiv Turaka, BUNJEVCE... slično kao što su govorili za uskoke da su uskoci, za partizane da su partizani... Ime BUNJEVCI JE PRVI PUT zapisao župnik ŠIMUN MATKOVIĆ u SOMBORU 1622. godine, a u KRMPOTANIMA i LIČU u Hrvatskom

primorju, ime BUNJEVCI je zapisano prvi put tek 1700. i 1701. godine, a u POZDRMANJU u Dalmatinskoj Zagori, nekako istih godina zapisuje ime BUNJEVCI i senjski biskup Brajković. Ali kad je to naše posebno ime, Bunjevci, nastalo? Naši preci koji su iz Dalmatinske Zagore 1538 i 1558. godine pošli u Hrvatsko primorje i zaledinu, još nisu ponijeli sa sobom to naše posebno ime, kao ni oni koji su se 1540. godine preselili i SIČ u Austriji i u okolinu rijeke KUPE. Ali, oni naši preci koji su s uskocima zajedno napali KLIS 1583. godine, pa 1605.

godine spalili ZEMUNIKU i potom pred turskom odmazdom pošli s uskocima i naselili se u Hrvatskom primorju, već su morali ponijeti to naše posebno ime koje se održalo do danas, pa je vjerovatno da je bilo poznato u Dalmatinskoj Zagori negdje oko 1538. godine, što je tim vjerovatnije kad već 1622. godine to naše ime srećemo u SOMBORU!

Proslava 250. godišnjice doseljavanja Bunjevaca

svrstaju u red kmetova, kao što je to htio grof Zrinjski. Nije čudno što su ga starosjedioci u Dalmaciji i Dalmatinskoj Zagori nazvali: neobuzdani, skloni bunjenju, buni... Bunjevci, BUNJEVCI. Zadarski biskup je 1603. godine izvršio vizitaciju područja POZDRMANJA i u svom izveštaju veli, da je pored starosjedilaca tu zatekao i "pastire koji su izvanredno tvrdi i opori", dok stotinu godina docnije senjski biskup Brajković za ove iste pastire u POZDRMANJU veli, "da su tvrdi i opori", ali on te pastire već naziva BUNJEVCI. A kapetan Like i Krbave J.F. Rambschüsell 1701. godine kaže, "Bugneuzzi, gente efferene - Bunjevci, narod neobuzdan" i čini mi se da je Dr. Smodlaka zapisao, da je u Dalmaciji pojam BUNJEVAC pojam za čovjeka prgavog, svadalicu, bundžiju. Da

Nastavak u idućem broju

Ivan Pančić

DUŠO MOJA BAJKOM
LUTA

kad lumpujem biž'te s puta duša moja bajkom luta kad lumpujem sebe kujem do miseca podcikujem	ljubi mene Gradska kuća sva je meka sva je vruća koga grlim ja ne znadem svakog dana život kradem
tanka nit iz violine u čaši mi sudbu sine u grlima vrance budi u povrzi zoru rudi	lupam o sto moje dane danas jače nego lane ko se stidi svoga roda taj u dubre nek' se proda
dok je o'de tamburaša oriće se pisma naša dok je o'de uzlivanje vrag će samo triljat lance	dlanom krijem sićenice nike slike krilatice sova huji mene čuva iz voćaka dolnjak duva
nad ravnicom žita rima 'ist će kruva domovina grlice iz tamburice krase zabat Subotice	kad lumpujem biž'te s puta duša moja bajkom luta zauzdavam boga za se pisma drži

In memoriam
IVAN PANČIĆ
(1933-1992)

Šesnaestog lipnja, u 59. godini iznenada je preminuo Ivan Pančić, plodan subotički književnik, prevodilac i kulturni radnik, po struci profesor psihologije, specijalist za kliničku psihologiju u Medicinskom centru.

Za četrdesetak godina književnog djelovanja napisao je osam knjiga pjesama i jednu povjesnu studiju.

Pisao je modernu strukturiranu poeziju snažne i osebujne imaginacije, neobičnu po svežini pjesničkog izraza i izvornosti motiva crpljenih iz zavičajnog tla. Bio je jedan od najzapaženijih začetnika postlijeratne lirike pisane na štokavsko - ikavskom narječju bunjevačkih Hrvata.

USPJEŠNA PROMOCIJA KNJIGE VOJISLAVA
SEKELJA

RIČ FALI

Sredinom lipnja, u velikoj sali Kulturno - umjetničkog društva "Bunjevačko kolo", održana je vrlo uspješna dramsko - poetska promocija knjige "Rič fali" subotičkog hrvatskog pjesnika srednje generacije Vojislava Sekelja.

Priredivači i interpretatori ove osobne i zanimljive scenske izvedbe bili su mladi članovi Literarne i Dramsko - recitatorske sekcije KUD "Bunjevačko kolo" i Književnog kluba Instituta "Ivan Antunić".

Opredijelivši se za to da on sam bude gledatelju i slušatelju vodič kroz vlastitu knjigu (pisac scenarija), te da on sam bude i redatelj ovog poetskog kolaža, Sekelj je uspio izbjeći uobičajnu zamku trostrukog autorstva; svi

osnovni elementi tri discipline skladno su se upotrebovali, prožimali sugestivno dočaravajući sadržaj, smisao i svu ljepotu ne samo njegove poezije nego i svo duhovno bogatstvo našeg čovjeka, naših ljudi na ovim prostorima. To je fiksirano uvjerljivim poetskim jezikom, plemenitim iskazom materinske riječi - našom milozvučnom ikavicom, koja je - kad se apstrahira njena dijalektalna značajka - i te kako pogodno za izražavanje i najrafiniranijih stanja duše današnjeg čovjeka modernog senzibiliteta, intelektualnost i filozofične strukture njegove psihe. Drukčije rečeno, jezik je otkrivao i osmišljavao čitav jedan svijet, zorno potvrđujući da je jezik biće čovjeka.

Poletna i nadahnuta igra dvadesetak djevojaka i momaka iz obe sekcije Društva, obučeni u raskošnu bunjevačku nošnju, tiha, diskretno intonirana muzika tamburaša te autentična scena sa salašem, pripomogli su cjelini estetskog doživljaja.

Nakon izvedbe uslijedio je razgovor sa pjesnikom o njegovoj poeziji, stvaralaštvu uopće kao i prikazanoj predstavi.

Početkom srpnja recital "Rič fali" doživio je reprizu, ali u nešto izmijenjenom obliku: osnovni koncept je nešto proširen i umjetnički produbljen.

Premijerna izvedba je inače snimljena i na video - traku (kasetu). Gotovo bi se dalo reći - profesionalno. L.R.

DUŽIJANCA

Dužijanca je bunjevački narodni običaj proslave svršetka žetve.

Dužijanca je kod Bunjevaca nastala kao narodni običaj još u ono vrijeme kad su živeli u obiteljskim zadrugama. Mladi članovi zadruge su obavili kosidbu i kraj žetve je svečano proslavljen kao izraz općeg veselja što je najveći posao završen i što je osiguran krv za sve. Djevojke su plele žitni vijenac koji su bandaš i bandašica predali domaćinu.

Dužijanca je nastala kao obiteljska svečanost, ali od 1911. godine ona se slavi kao opća svečanost Bunjevaca - Hrvata u Subotici.

Te godine je Blaško Rajić sa bunjevačkim Divojačkim društvom i Momačkim kolom priredio prvu dužijancu u crkvi sv. Roka. Momak i djevojka u pratnji konjanika su donijeli vijenac u crkvu gdje je bila zahvalnica i blagoslov žita.

Kasnije se svečanost dužijance obavljala u crkvi sv. Terezije. Tako se dužijanca pretvorila u narodni blagdan koji je popraćen različitim priredbama i svečanostima.

Dužijanca je slavljena svake godine do prvog svjetskog rata, dok za vrijeme ratnih godina nije održavana.

Poslije rata opet je obnovljena i još svečanije je slavljena do drugog svjetskog rata.

Poslije drugog svjetskog rata, posle oslobođenja dužijanca se ponovo svake godine slavi u crkvi sv. Terezije, ali nešto malo skromnije. Osim toga slavi se u crkvi i u nekim naseljima u okolini Subotice (Žednik, Durđin, Mala Bosna i Tavankut i dr.)

Od 1968 godine Dužijanca se organizuje kao javna turistička priredba u Subotici.

Obzirom na cjelokupnu situaciju u društvu ovogodišnja Dužijanca biće organizirana u skromnijem obliku i u nešto izmjenjenoj izvedbi. Naime, svečana povorka, umjesto na hipodromu, formirati će se i polaziti iza Velike crkve. A dio svečane povorke koji je simbolički predstavljao poljoprivredne radove, zamišljen je da bude postavljen u parku ispred severne strane Gradske kuće, kao živa slika.

Ovim putem pozivamo sve zainteresirane koji žele da učestvuju u Dužijanci'92 da se jave na telefon 26-621, ili lično u prostorije KUD "Bunjevačko kolo" u Preradovićevoj 4 u vremenu od 9 do 12 sati. Prijaviti se mogu za izbor: bandaša i bandašice, za takmičenje aranžera izloga, za učešće u svečanoj povorci, a što se odnosi za zaprežna vozila, kao i one koji žele da se pojave u narodnoj nošnji u povorci.

KALENDAR

Priredba žetelačkih svečanosti "Dužijanca"92

- Dana, 5.07.92.	"KONCERT SUBOTIČKOG TAMBURAŠKOG ORKESTRA"	Sinagoga, u 20,00 sat
- Dana, 18.07.92.	"TAKMIČENJE RISARA"	Tavankut
- Dana, 18.07.92.	"LIKOVNA KOLONIJA"	Tavankut
- Dana, 24.07.92.	"LIKOVNA IZLOŽBA" Marije Karlović Gabrić TAKMIČENJE ARANŽERA IZLOGA"	Subotica, u 19,00 sati Subotica
- Dana, 26.07.92.	"KONJIČKE TRKE" na hipodromu	Subotica, u 15,00 sati
- Dana, 31.07.92.	PRIREDBA "KOLO" u prostorijama KUD "Bunjevačko kolo"	Subotica
-Dana, 01.08.92	"LIKOVNA IZLOŽBA SLAMARKE KOLONIJE HKPD "Matija Gubec"	Tavankut
-Dana, 01.08.92.	"SKUPŠTINA RISARA" na Trgu Slobode	Subotica o 20.00 sati
-Dana, 01.08.92	SVEČANA POVORKA	Subotica
-Dana, 07.08.92	"LIKOVNA IZLOŽBA" Ruže Tubas	Subotica, u 17.00 sati
-Dana, 14.08.92.	"MEDITATIVNA VEŽER" u katedrali sv. Terezije	Subotica, u 20.00 sati
Dana, 15.08.92.	DUŽIJANCA katedrala sv. Terezije	Subotica, u 11.00 sati
-Dana, 15.08.92.	"VELIKO KOLO" u dvorištu župe sv. Roke	Subotica, u 17.00 sati
-Dana, 29.08.92.	"BUNARIČKO PROŠTENJE" Bunarić	Subotica, u 19.00 sati
-Dana, 30.08.92.	"BUNARIČKO PROŠTENJE" Bunarić	Subotica, u 10.00 sati

Organizacioni odbor "Dužijanca"92

Dragi čitatelji,

evo šaljem vam obavijest iz Sonte poslije osnivačke skupštine DSHV-a koja je održana još 26.I 1991.

Podružnica od toga dana nije uradila ništa, ne zato što njeni članovi to nisu htjeli, već stoga što joj to drugi nisu dozvolili

Istina, na papiru je sve bilo drugačije, članovi stranke su obavještavani o radu Skupštine opštine Apatin, čak su bili i pozivani na sastanke, ali na drugoj strani (papira) bilo je sve drugačije. Nisu nam dali prostorije gdje bismo se mogli sastajati i aktivnije djelovati.

Stanovništvo je zastrašivano u svom mjestu. Tako se dogodilo da legalni organi (policija) isprebijaju jednog mještanina zato što je bio u Hrvatskoj. Neki mladići su dobili batina zato što su nosili majice "Dinama" iz Zagreba. Jedan je čovek ranjen, a drugi po imenu Stipan Djurkov je nestao. Sve se to dogodilo prošle godine, a u ovoj je pucnjava gotovo svakodnevna pojava od srane rezervista i u samim kafićima, osobito ukoliko se zna da je vlasnik Hrvat.

Na sve to "pravna država" SR Jugoslavija, tj. Srbija ne reagira. Zanimljivo, i skraćenica "užeg teritorija" Srbije je sve donedavno glasila SR.

S poštovanjem,
Pejak
(Ivan Kozbašić)

PLAGIJAT ALLA VUJIČIĆ

Povod za moje javljanje je nastup i sudjelovanje folklornog ansambla Doma kulture iz Vrbasa, kojim neposredno rukovodi gosp. Vujičić kao "umetnički rukovodilac" i u čijoj je koreografiji izveden splet pod nazivom "Srpske igre iz okoline Sombora" na XXIX festivalu muzičkih društava Vojvodine u Rumi 7.VI 1992.

Kao slučajni svjedoci ovog "predstavljanja" imali smo prilike i osobno se ujeriti u plagijat, pošto je i folklorna sekcija KUD-a "Bunjevačko kolo" sudjelovala na ovom festivalu istoga dana u sklopu večernjeg programa.

U okviru te tačke Vujičić nam je prikazao, između ostalog, i "prave" bunjevačke narodne igre koje su Bunjevci "od pamtveka" igrali, a osobito "Veliko bunjevačko kolo", "Tandrčak", "Sirotica" i dr.

Posebnu "pripovitku" predstavljala je scenografija i kostimografija, koja nije imala blage veze sa izvornim bunjevačkim narodnim igrama. Naime, da ironija bude veća ova scenografija i kostimografija dobila je, na žalost, i specijalnu nagradu "stručnog" žirija Festivala za najbolje kostime!

Sa takvim kostimima - narodnim nošnjama- u Subotici ne "ansambl" prošao ni na "pileškoj peći", jer su šivene od jorganske svile, bez kapica, sa loše povezanim maramama, bez kondji, sa šiškama preko čela i u cjelosti sa veoma lošim stilizacijom.

Sve bi bilo ovo u redu da je u oficijelnom tiskanom programu bilo napisano da se radi isključivo o bunjevačkim narodnim igrama iz Sombora i okolice. Međutim, to je propušteno da se naznači tako da je ovaj plagijat svjesno učinjen kako bi se naš narod posrbio i podveo pod nešto što nikada nije bio i gdje nikada nije pripadao.

Da mi se ne bi predbacilo da tvrdim nešto što naši povjesničari, etnolozi i etnografi već odavno znaju (npr. knjige Ante Sekulića, Ive Prčića itd.) navest ću i jedan neutralan" srpski izvo "Narodne Igre" knjiga V, koje su sakupile i obradile sestre Janković (Ljubica i Danica) izdanje "Prosveta", Izdavačko preduzeće Srbije, Beograd, 1949. U toj se monografiji decidirano tvrdi i navodi da se o tim igrama koje je izveo vaš folklorni ansambl, radi o bunjevačkim narodnim igrama iz okolice Subotice i Sombora u Bačkoj. Uz ove navode u knjizi su objavljene i fotografije bunjevačkih narodnih igara, abecedni registar, opis melodija i pjesama ovdašnjih Bunjevaca, kao i imena i prezimena osoba od kojih su pomenute igre zabelježene na ovom terenu u Bačkoj.

Da ovo nije niti prvi niti poslednji plagijat ove i slične vrste dokazuju nam i raznorazni TV prilozima nastupa raznih kulturno umjetničkih društava iz Srbije, pa čak i iz Vojvodine, koji nas nakarado predsavljaju u izvođenju bunjevačkih narodnih igara, a napose "Momačkog kola". Tim prigodama možemo vidjeti sve, samo ne ono pravo "Momačko kolo". Primjerice, igrači se ritaju i skaču na pozornici, koreografije ne liče na izvorne korake i oblačenje devojaka i momaka nije ni blizu originala. Kod muškaraca košulje du ispasane preko čakšira, čizme su bez zvečki, raskopčani prusluci i sl. Kod djevojaka, primjerice, šiške kose su na čelu, "konde" na vrh glave umjesto iza tjemena, sa cvjetovima u kosi što Bunjevke nikada nisu zadjevale, pretjerana šminka, neujednačene ženske cipele ili papuče obješene suknje bez "turnira" i podsukanja i sl. Ovako, to

danas liči na sve, samo ne na ono kako je to nakada izgledalo i kako to danas još jedino "Bunjevačko kolo" i MKPO "Matije Gubec" pokušavaju održati.

KUD "Bunjevačko kolo" namjerava sve bunjevačke narodne igre "patentirati", tj. zaštititi ih kod autorske agencije u Beogradu, kako bi se buduće spričilo "šarenilo" koje vlada prigodom nastupa i izvedbi bunjevačkih narodnih igara, kako u Vojvodini, tako i u inozemstvu, s tim što ćemo svima koji su zainteresirani poslati koreografije sa koracima i kostimima i fotografijama, a zauzvrat tražiti od društva da se bar minimalno pridržavaju tako zaštićenog izvođenja naših narodnih igara.

Ovo je u interesu svijeta onih kojima je stalo do očuvanja identiteta jedne male etničke skupine u okviru jednog nešto većeg naroda, a koji ovdje živi već stoljećima. Svima koji sa nama ovdje žive i kao takve nas poznaju ovo nije potrebno dokazivati.

Gospodin Vujičić ukoliko ne zna tko smo, neka se raspita u Bačkoj kod starijih ljudi, a ukoliko je svjesan i to još i veruje, onda njemu nije stalo ni do kulture, ni do drugoga.

Grgo Bačlija

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE
ZA NAS...

**PRIVATNO POGERBNO
PREDUZEĆE**

»FUNERO«

- SUBOTICA, Karadordev put 1. Telefon (danonoćno) 024/51-514
- BAJMOK, JNA 3 (u cvečari Mariške)
- PALIĆ, Lajoša Joa 18 (u cvečari "ORHIDEJA")
- HORGOS, Borisa Kidriča 7
- MARTONOŠ, Borisa Kidriča 7
- MARTONOŠ, Trg Doža Đerda 3

SKUPŠTINA DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

Kulturna autonomija je nužnost za očuvanje duhovnog integriteta Hrvata u Vojvodini

Nakon podnešenog izveštaja G. Bele Tonkovića o radu stranke usledila je diskusija. Donosimo ovdje neke akcente iz nje.

Narodni poslanik Skupštine Srbije gospodin Antun Skenderović govori je o najnovijim predlozima Zakona o otkupu poljoprivrednih viškova, o plaćama radnika, te o zamrzavanju cijena najvažnijih živežnih namirnica.

Osvrnuo se na nasilno iseljavanje Hrvata iz Srijema, a posebice iz Hrtkovaca. (Upravo saznajemo da su Hrtkovci prekršteni u Srbislavce. Na. op.), te pročitao saopćenje Vlade Srbije o iseljavanju Hrvata iz Srijema, koje je izdalo Ministarstvo informacija SR Srbije. Obavjestio je skup da je imenovana komisija o manjinskim pitanjima, uz opasku da predstavnik DSHV nije bio pozvan niti je biran za člana komisije jer su predstavnici vladajuće partije inzistirali da u tom slučaju bude pozvan i predstavnik Bunjevačko šokačke stranke. (a zašto da ne na. op.)

Predsjednik podružnice DSHV Subotica dr. Stjepan Skenderović između ostalog je rekao: "Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, nas je zbližila i u ovom teškom vremenu, kada dominiraju zle sile, uspjela nas je okupiti i artikulirati hrvatske interese, interesa hrvatskog naroda u Vojvodini, mobilizirati naše snage u demokratskoj borbi.

Peti točak

- + Tko je rekao konfederacija? Tko?
- Razlika između ostalog i posebnog, kada su u pitanju Bunjevci za gospodu LJ. B. sadržana je u obaškom.
- + Ako se jednog dana, truba, probudi kao tambura, biće to ne mali doprinos A.M. K. bunjevačkim narodnim običajima.
- Kakva je to demokratija, kad nismo na vlasti, jada se BŠS, SPSU.
- Naš izborni program je vlast, i samo vlast, sve ostalo je go nacionalizam, separatizam i izdaja.

K. od Livče.

Naš situaciju čini teškom i to što smo po prvi put u povijesti odvojeni granicom i to vatrenom, od našeg matičnog naroda.

U državi koja vodi rat protiv našeg

pisma, nephodno je utvrditi službenu upotrebu Hrvatskog jezika, zatim latiničnog pisma u ovoj općini.

Ukratko založio se za kulturnu

matičnog naroda i matične zemlje. No, vjerni političkom principu naše stranke, da prihvaćamo samo demokratski put političke borbe na principima europskog parlamentarizma, nastojali smo demokratski dopuštenim metodama manifestirati naše protivljenje ratu i mobilizaciji, te smo isticali naš stalni zahtjev, koji je javnosti dobro poznat.

U temeljima odredaba Statuta suglasno Zakonu o upotrebi jezika i

Gospoda Ana Kopunović je iznela program socijalne politike i zaštite, a gospodin Pere Skenderović obrazlagao je politički program stranke. Gospodin Miloš Vasiljević između ostalog je rekao da je DSHV demokratska stranka i da ima program koji odražava želju svakog čoveka i šteta je što javnost nije sa njim bolje poznata.

Na Skupštini je izvršena zamjena nekih članova Predsjedništva i Veća stranke, koji iz objektivnih razloga ne sudjeluju u radu.

Novi članovi Predsjedništva su Stjepan Skenderović, dr. Stjepan Rendulić, i dr. Zvonimir Nežić.

Sa Skupštine je upućeno pismo KEBS - u, Dobrici Ćosiću i Milanu Paniću.

Na Skupštini je izvršena izmena i dopuna Statuta DSHV.

Zapaženo je da u diskusiji na Skupštini učešće nisu uzeli delegati iz Srijema. Na pitanje novinara Glasa ravnice, nakon završenog skupa, što svoju problematiku i težak položaj nisu izneli, odgovorili su:

"Da žive u izuzetno teškim uvjetima, te da su izloženi stalnim prijetnjama i presiji, kako pojedinačno a tako i članovi njihove obitelji. Svako njihovo javljanje u sredstvima informisanja ili na javnim skupovima dovodi u opasnost njihov fizički integritet.

A Vlada Republike Srbije ne čini ništa u pravcu njihove zaštite i normalizacije odnosa, a stiće se dojam da iza svega stoji upravo Vlada, te da takvim pojavama i pretnjama daje svoj blagoslov.

GODIŠNJA SKUPŠTINA DEMOKRATSKOG SAVEZA HRVATA U VOJVODINI

"TEROR SE PO SRIJEMU ŠIRI KAO STEPSKA VATRA

TRAČAK NADE ZA BOLJU BUDUĆNOST DAJE POJAVA GOS. MILANA PANIĆA

Predsjednik DSHV magistar Bela Tonković podneo je izveštaj o radu stranke. Dio njegovog izlaganja donosimo u ovom broju, kao prijesek vremena u kojem živimo i u kojem je stranka nastajala i pod kojim uvjetima radi. Prije dvije godine, 15.7.1990. osnovali smo Demokratski Savez Hrvata u Vojvodini ovdje u Subotici s namjerom da ostvarimo "ravnopravnost Hrvata u Vojvodini na političkom, kulturnom i gospodarskom polju". Odmah smo dali svima na znanje da ćemo se za ostvarenje toga cilja zalagati isključivo metodama parlamentarne demokracije. Mnogi našiprijatelji, osnivači DSHV, koji su onda bili prisutni, danas, nažalost, ne mogu biti s nama. Neki su okrutno prognani sa svojih pradjedovskih ognjišta, neki su umrli, a neki brutalno ubijeni. Proglas kojeg smo uputili javnosti prilikom našeg osnivanja naišao je na veliki odjek kod Hrvata širom Vojvodine. Počeli smo se organizirati i osnivati podružnice i mjesne organizacije. Narod je bio oduševljen. Svako osnivanje nove mjesne organizacije ili podružnice bilo je pravo slavlje. Sjetimo se samo Kukujevaca, Sombora, Petrovaradina, Srijemskih Karlovaca, Bačkog Monoštora, Tavankuta, Đurdina, i dakako Novog Slankamena. Sve mjesne organizacije i podružnice ni ne mogu nabrojati, jer ih sada već imamo 28, ali su mi sve podjednako drage. Simpatije prema DSHV su rasle i ubrzo smo postigli broj od 9000 članova. Međutim odmah pri osnivanju naišli smo i na prve poteškoće, sjetite se bombaškog napada na franjevački samostan u Baču i na neprilike u Plavni. Poteškoće koje su se pojavile prvo u Baču i Plavni, a kasnije i drugdje bile su

sve veće. Mi smo ih uvijek nastojali riješiti na miran i legalan način. No vlasti su se već ujesen 1990. pravile gluhe. Sjetimo se samo izjave Jugoslava Kostića u listopadu 1990. ovdje u Subotici, kad nas je upitao što se nerviramo zbog bombaškog atentata na franjevački samostan u Baču, kad je u Osijeku stradao i neki limeni kiosk. Već nam je onda bilo jasno tko stoji iza svih tih poteškoća i medijske kanonade protiv nas, koja se vodila od prvog dana naše pojave u javnosti još dok smo bili inicijativni odbor. Onda još nismo mogli ni slutiti da su to dječije igre u odnosu što nam se priprema. Teror se po Srijemu širio kao stepska vatra: Kukujevci, Srijemska Mitrovica, Morović, Ruma, Šid... U rujnu je uhićen i mučen šidski župnik, morovički protjeran, u listopadu

bevoljnih reakcija nekih političkih stranaka i lidera. U mnogim mjestima u Srijemu nastao je pakao: u Rumi u roku od mjesec dana bačeno je 9 bombi na naše kuće, u Nikincima 12. Hrtkovcima se Hrvati masovno izgone iz svojih kuća... Javnost je upoznata s tragedijom, a država ne reagira sve dok u Hrtkovcima nije ubijen Milan Štefanac, zvan Pivšić. Tek onda država šalje u Hrtkovce jedinicu specijalne policije. Hrvati su u međuvremenu izagnani. Osvrćući se na trenutnu političku situaciju gospodin Tonković je rekao: Naša strahovanja glede budućnosti SFRJ na žalost su se obistinili. Unitarističke i nedemokratske snage na čelu s SPS - om i Slobodanom Miloševićom odbili su svaki pokušaj reformisanja SFRJ. Te su snage izazvale i vodile

rat protiv Slovenije, a još ga uvijek vode protiv Hrvatske i Bosne i Hercegovine nanoseći strahovite patnje i razaranja. Cijeli svijet ih je prepoznao i žigosao kao glavne krivice rata i strahoviti povrjeda ljudskih, građanskih i nacionalnih prava." Završavajući svoje izlaganje gospodin Tonković je istakao: "Tračak nade za bolju budućnost daje nam raspad "ocvalog carstva" boljševičkog reži-

ma i pojava gospodina Milana Panića. On sada vodi intenzivne pregovore s društvenim snagama i strankama. Mi očekujemo da će i nas uskoro pozvati na razgovore. Iznećemo mu našu situaciju bez uvijanja, iznećemo naše zahtjeve za kulturnom autonomijom, našu spremnost da kao lojalni građani i u buduću, kao i do sada, doprinesemo prosperitetu društva i države u kojoj živimo.

odvedena braća Abijanović iz Morovića i do danas nemamo vijesti o njima. Nadamo se da su živi. Ne možemo a da ne spomenemo bombaške atentate po Somboru, Baču, Vajskoj... Slijedi uništavanje naših kulturnih spomenika i crkava. Otvorena prijetnja četničkog vojvode Hrvatima izgonom u Skupštini 1.4.1992. i odobravanje na koje je ta prijetnja naišla među poslanicima nisu mogle kasnije biti zataškane ni od blagih